

การศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

จันทร์สุดา ทราชมอ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กรกฎาคม 2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยพะเยา

การศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์การปกครอง
ส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

จันทร์สุดา ทราयหมอ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กรกฎาคม 2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยพะเยา

THE STUDY OF OPERATION FORMAT ACCORDING TO THE STANDARD OF CHILD
DEVELOPMENT CENTER AFFILIATED LOCAL ADMINISTRATION OF MAECHAN
DISTRICT,CHIANGRAI PROVINCE.

An Independent Study in Partial Fulfillment of Requirements
for the Master of Education in Educational Administration

July 2019

Copyright of University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์การปกครอง
ส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ของ จันท์สุดา ทราชมอ

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนทร คล้ายอ่ำ)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ นพรัถ)

เรื่อง:	การศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	จันทร์สุดา ทราชมอ, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2562
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนทร คล้ายอ่ำ
คำสำคัญ	มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 12 คน คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 12 คน ข้าราชการครู จำนวน 12 คน ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 12 คน และผู้ปกครองเด็ก จำนวน 72 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบเลือกตอบและแบบประเมินค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ 1.จากการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมและรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ 2.ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า อยากให้มีการสำรวจความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ด้านบุคลากร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยากให้ บุคลากรเป็นสื่อกลางสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ผู้ปกครองเด็กส่วนใหญ่อยากให้ มีการฝึกซ้อมอุบัติเหตุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการซักซ้อมเมื่อเกิดอุบัติเหตุ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยากให้มีการพัฒนาด้านภาษาให้เด็กให้มากยิ่งขึ้น ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยากให้ มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้เด็กได้ออกไปศึกษานอกสถานที่บ้าง ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผู้บริหารอยากให้บุคลากรผลิตสื่อ นวัตกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้น

Title: THE STUDY OF OPERATION FORMAT ACCORDING TO THE STANDARD OF CHILD DEVELOPMENT CENTER AFFILIATED LOCAL ADMINISTRATION OF MAECHAN DISTRICT, CHIANGRAI PROVINCE.

Author: Chansuda Saimor, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2019

Advisor: Assistant Professor Dr. Sunthon Khlaium

Keyword Standards for child development centers

ABSTRACT

The objective of this Independent study were : 1) to study Operating conditions According to operating standard Child Development Center Under Local government organization Ampur Mae-Chan Chiangrai Province. 2)to study Suggestion to use as a guide In oeration According to the standard Child Development Center Under Local government organization Ampur Mae-Chan Chiangrai Province. Population include Local administrator 12 Persons. Board Administration of child development center 12 Persons. Teacher 12 Persons. Child caregiver 12 Persons, Parents 72 Persons. Total 120 Persons. Research tools is Questionnaires Answer type and Estimation. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, average, standard deviation. And qualitative data analysis.

1. From The results of the study found that Operating conditions According to operating standard Child Development Center Under Local government organization Ampur Mae-Chan Chiangrai Province. In the overall and individual aspects. In every level. With the most average aspect is Administration of child development centers. Followed by is Building, environment and safety. Followed by is Personnel. Followed by is Academic and activity based courses. Followed by is Promotion of early childhood development networks. And the least average aspect is Participation and support from all sectors. Respectively.

2. From The results of the study found that Suggestion to use as a guide In operation According to the standard Child Development Center Under Local government organization Ampur Mae-Chan Chiangrai Province. See about Administration of child development centers. Most answerers commented that want to explore community needs truly. Personnel, Most answerers commented that want to personnel as a medium build a good relationship between children and parents. Building, environment and safety. Most parents want to there are accidents at least 1 time per year. Academic and activity based courses. Most answerers commented that want to have more language development for children. Participation and support from all sectors. Board Administration of child development center want to have learning resources in the community. Promotion of early childhood development networks. Local administrator want to personnel produce more innovative media for early chikdhood.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงาน ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย สามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยการสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอพระขอบคุณ ผศ.ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.รักษิต สุทธิพงษ์ อาจารย์วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง ให้คำแนะนำแก้ไขตรวจสอบเครื่องมือ และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษานี้มีความสมบูรณ์และมีคุณค่า ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่งในการตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลจนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

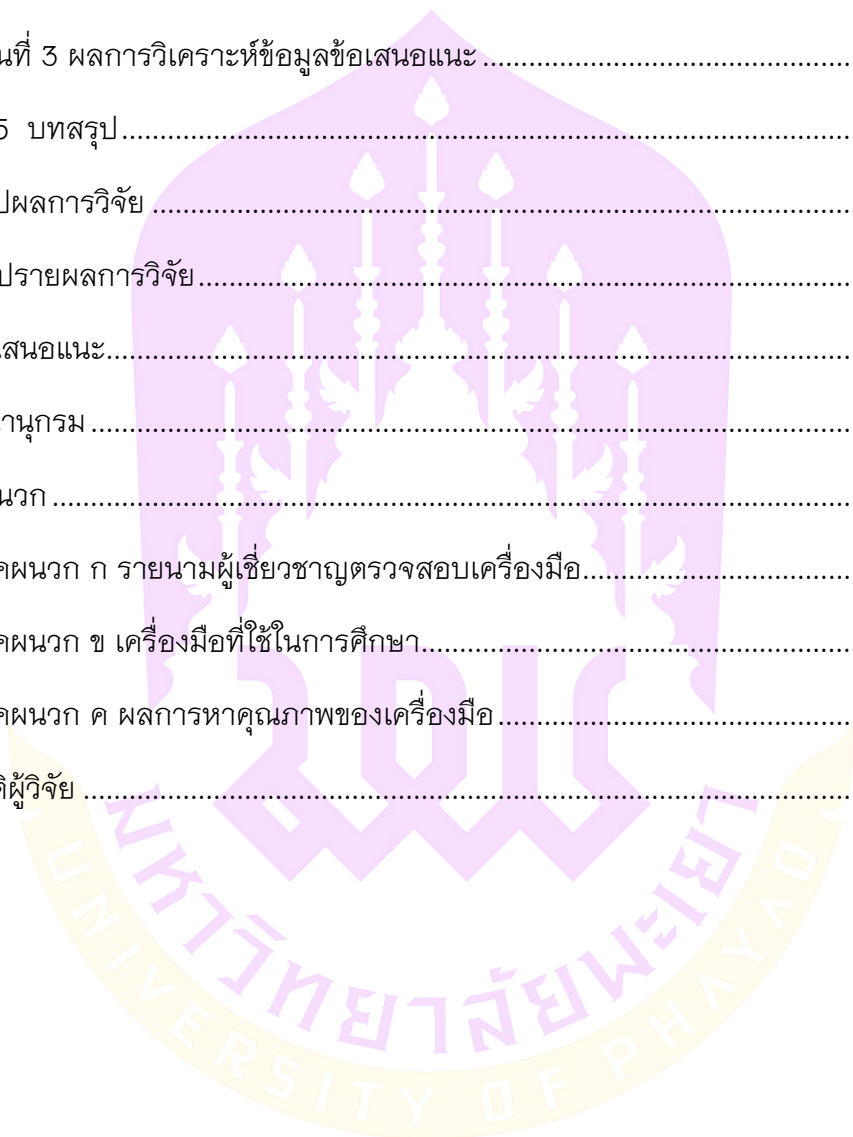
จันทร์สุตา ทราชมอ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
สภาพบริบทของอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย.....	9
การจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	10
ความเป็นมาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	10
การจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	14
แนวทางการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 6 ด้าน.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	39
ประชากร.....	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	43
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงาน ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	45
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะ	57
บทที่ 5 บทสรุป.....	58
สรุปผลการวิจัย	58
อภิปรายผลการวิจัย	63
ข้อเสนอแนะ.....	65
บรรณานุกรม	67
ภาคผนวก	69
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	70
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	71
ภาคผนวก ค ผลการหาคุณภาพของเครื่องมือ	80
ประวัติผู้วิจัย	87

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	43
ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการปฏิบัติและลำดับที่ของสภาพการดำเนินงาน ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ในภาพรวม	45
ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	46
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ด้านบุคลากร	47
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	48
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร.....	50
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน.....	53
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	55

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 แสดงรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	19
ภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิด	38

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในสังคมปัจจุบันความต้องการในการจัดการศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยเพิ่มมากขึ้น เป็นเงาตามตัวทั้งนี้เพราะ ภาวะทางเศรษฐกิจและสภาพทางสังคม ซึ่งพ่อแม่จะต้องออกไปทำงานนอกบ้านทำให้พ่อแม่ต้องส่งลูกเข้าโรงเรียนอนุบาลหรือสถานรับเลี้ยงเด็กเร็วขึ้นกว่าเดิมการจัดการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กหรือโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะช่วยแก้ปัญหาของสังคม เป็นการแบ่งและยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสมเด็กปฐมวัยเป็นคำที่เราใช้เรียกเด็กตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึง 6 ปี ซึ่งอยู่ในวัยที่คุณภาพของชีวิตทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กำลังเริ่มต้นอย่างเต็มที่ ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการวิจัย“การจัดบริหารศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน”ได้ระบุไว้ในรายงานผลการวิจัยดังกล่าวว่า “เด็กปฐมวัย” หมายถึง 1.เด็กที่อยู่ในศูนย์โภชนาการเด็ก หรือสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือที่เรียกว่า ศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน 2.เด็กที่เรียนในชั้นอนุบาล 1 และ 2 ในโรงเรียนอนุบาลของรัฐและเอกชน รวมทั้งเด็กเรียนในชั้นอนุบาล 1 และ 2 หรือชั้นเด็กเล็กเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ซึ่งโดยทั่วไปมีอายุประมาณ 3-6 ปี (สารคดีเรียนรู้ที่โคราช, 2557, หน้า 1)สภาวะการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารแบบก้าวกระโดด ที่ส่งต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การปฏิวัติดิจิทัล ต่อการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรม 4.0 สัญญาประชาคมโลก จากเป้าหมายการพัฒนาที่ 17 สู่เป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 ผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน ต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างด้านประชากร สู่สังคมสูงวัย อัตราเกิดลดลงความต้องการกำลังคนยุค 4.0 จากผลการศึกษาไทยที่ผ่านมา ด้านบริบททางการศึกษา แนวโน้มเด็กเข้าสู่ระบบการศึกษาลดลง แนวโน้มสถานศึกษามีขนาดเล็กลง แต่กระจายกันมากขึ้น ทางด้านโอกาสทางการศึกษา ประชากรที่อยู่ในวัยเรียน มีโอกาสเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน(อนุบาล-มัธยมตอนปลาย) เพิ่มสูง เด็กด้อยโอกาสและผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่ได้เข้าเรียนมีแนวโน้มมากขึ้น การออกกลางคันยังคงมีปัญหาต่อเนื่อง แต่มี

แนวโน้มที่ดีขึ้น ระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงานที่มีอายุ 15–59 ปี มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากร อายุ 15 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มลดลง ผลการพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมา พัฒนาการของเด็กแรกเกิดถึง 5 ปี ในช่วงปี 2553–2557 พบว่า มีพัฒนาการสมวัยลดลง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากคะแนน O-Net ยังไม่เป็นที่พอใจ ความสามารถในการเรียน สภาพการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารแบบก้าวกระโดดที่ส่งต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การปฏิวัติดิจิทัล ต่อการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรม 4.0 สัญญาประชาคมโลก จากเป้าหมายการพัฒนาที่สหประชาชาติ 2556 สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 ผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียนต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมอีกทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างด้านประชากร สู้สังคมสูงวัย อัตราเกิดลดลง ความต้องการกำลังคนยุค 4.0 จากผลการศึกษาไทยที่ผ่านมา ด้านบริบททางการศึกษา แนวโน้มเด็กเข้าสู่ระบบการศึกษาลดลง แนวโน้มสถานศึกษามีขนาดเล็กลง แต่กระจายกันมากขึ้น ทางด้านโอกาสทางการศึกษา ประชากรที่อยู่ในวัยเรียน มีโอกาสเข้ารับการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน(อนุบาล-มัธยมตอนปลาย) เพิ่มสู่เรียนรู้ เมื่อเทียบกับนานาชาติทั่วโลกและในอาเซียนไทยยังอยู่ในลำดับที่ต่ำพื้นฐาน(อนุบาล-มัธยมตอนปลาย)เพิ่มสูงผลการพัฒนาการศึกษาไทยด้านประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนพบว่าสัดส่วนจำนวนนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จำนวนนักเรียนต่อครูต่ำกว่าเกณฑ์ ครูเกินและขาดแคลนบางวิชา ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียน ยังไม่เป็นที่พอใจ และสถานศึกษาขนาดเล็ก มีมากขึ้นทุกปี ด้านประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อการศึกษาของประเทศไทย พบว่า การใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายสำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านผลการพัฒนาการศึกษาไทย พบว่า ชีตความสามารถการแข่งขันการศึกษาของไทย เมื่อเทียบกับนานาชาติ มีอันดับลดลง สมรรถนะด้านการศึกษาของไทยในเวทีสากล ยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ กรอบแนวคิดแผนการศึกษาแห่งชาติ ด้านวิสัยทัศน์ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21” มี 6 ยุทธศาสตร์ คือ 1. จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ 2.ผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน 3.การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการ

เรียนรู้ 4. สร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา 5. จัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 6. พัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา ภายใต้เป้าหมาย การเข้าถึง การศึกษา ความเท่าเทียม คุณภาพ ประสิทธิภาพ และตบใจทศวรรษที่เปลี่ยนแปลง (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 หน้า 1-9) ปัญหาความท้าทายของไทย ตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาและปฏิรูปประเทศที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวกับภารกิจของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นคือการสร้างความเข้มแข็งในระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของประเทศให้มีความมั่นคงยั่งยืนและการพัฒนาความเข้มแข็งของท้องถิ่นคือ การเสริมสร้าง ความเข้มแข็ง ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มีความมั่นคง และพัฒนาความเข้มแข็งของท้องถิ่น ตามรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งปัญหาและความท้าทายของการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ประเทศในช่วงเปลี่ยนผ่านการปฏิรูปตบใจทศวรรษของการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น อีกประการคือ เสริมสร้างในการพัฒนาศักยภาพการพัฒนาตนเองของท้องถิ่นและร่วมสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน แก่พื้นที่ในความรับผิดชอบของท้องถิ่น โดยเน้นการเชื่อมโยง ของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาการบริหารและบริการสาธารณะตามบริบทภารกิจของท้องถิ่นและร่วมสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง อย่างยั่งยืน แก่พื้นที่ในความรับผิดชอบของท้องถิ่น โดยเน้น การเชื่อมโยงของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาการบริหารและบริการสาธารณะตามบริบทของท้องถิ่น และสิ่งสำคัญอย่างสูงสุดคือการดำรงไว้ ซึ่งการเรียนรู้ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับวิถีการทำงานของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560-2569, หน้า 1) ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยกล่าวว่า “การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี บริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัย ของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรักความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิต ให้เด็กพัฒนาไปสู่ความความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ” มีวิสัยทัศน์ คือ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มุ่งพัฒนา เด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนา ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุข และเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง

เป็นคนดีมีวินัย และสำนึกความเป็นไทยโดยความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัวยุ ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนา (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560, หน้า 1,2)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่าง ๆ ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง ถือเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติสถานศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 18 และมาตรา 4 แต่มีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในด้าน โครงสร้างการบริหารงาน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วม จากชุมชน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้อง รับผิดชอบภารกิจ การดำเนินการ จัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในความ รับผิดชอบภารกิจดำเนินการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพ และมาตรฐาน เพื่อให้ศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่มี คุณภาพ และมาตรฐานสามารถให้บริการตอบสนองของชุมชนด้านการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย อายุ 2-5 ปี อย่างทั่วถึงและเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ ตามอำนาจหน้าที่ และเจตนารมณ์ของ รัฐบาล ดังนั้น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือปฏิบัติในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพ เป็นไปในแนวทาง เดียวกัน โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1.มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก 2.มาตรฐานด้านบุคลากร 3.มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและ ความปลอดภัย 4.มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5.มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน 6.มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (มาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ2559 หน้า ข,ค) วาระโลกปฐมวัย จากสังคมที่มองข้ามศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสู่การจัดการแหล่งเรียนรู้ ในชุมชน ปัจจุบัน พบว่า เด็กมีแนวโน้มคุณภาพลดลง ทั้งด้านสติปัญญา การเจริญเติบโตสมวัย ซึ่งเป็นผลมาจากการเลี้ยงดูและการจัดการศึกษา ด้านการบริการเด็กปฐมวัยที่ไม่เหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจที่ต้องส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีคุณภาพ ชีวิตที่ดีขึ้น โดยเฉพาะ กลุ่ม ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ สตรี และเด็กหลายท้องถิ่นได้ดำเนินการ จัดระบบ การบริการและสนับสนุนสำหรับกลุ่มประชาชนดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะ

ระบบการดูแลเด็กปฐมวัย ที่ผ่านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถูกตีค่าเสมือน โรงเรียนเด็ก แต่ปัจจุบัน กระแสการพัฒนาเด็กปฐมวัยเริ่มเข้าไปมีบทบาทกับหน่วยงานทุกระดับ ส่งผลให้อำเภอแม่จัน เกิดการตื่นตัวขององค์กรเอกชนและนักวิชาการ ต่างพร้อมใจกันลงทุนที่ เด็กปฐมวัย แต่มีราคาค่อนข้างแพง (สำนักงานข้าราชการศึกษาสยามเอดดูนิวส์, 2558, หน้า 1) อำเภอแม่จัน เป็นที่ราบลุ่ม มีหุบเขาบางพื้นที่ และมีชาวเขาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก มีทั้งหมด 11 ตำบล ได้แก่ 1.ตำบลแม่จัน 2.ตำบลจันจว้า 3.ตำบลแม่คำ 4.ตำบลป่าซาง 5.ตำบลสันทราย 6.ตำบลทาข้าวเปลือก 7.ตำบลป่าตึง 8.ตำบลแม่ไร่ 9.ตำบลศรีคำ 10.ตำบลจันจว้าใต้ และ 11.ตำบลจอมสวรรค์ ซึ่งแต่ละตำบลมีภูมิประเทศที่แตกต่างกัน ทำให้มีมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่แตกต่างกัน(เชิงรายไฟล์,2562)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน สำหรับการรองรับการประเมินจากทั้งภายในและภายนอกของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น 12 คน คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 12 คน ครู 12 คน ผู้ดูแลเด็ก 12 คน ผู้ปกครอง 72 คน รวม 120 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ทำการกำหนดมาตรฐานโดยใช้มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1.ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2.ด้านบุคลากร 3.ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4.ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5.ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนจากทุกภาคส่วน 6.ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้บริหารท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยปกติแล้วผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีที่มา 2 ประการ คือ การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง และ การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยอ้อม ในที่นี้หมายถึง นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง บุคคลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณา คัดเลือกและแต่งตั้ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพ ในที่นี้หมายถึง ประธานคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองประธานคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เลขานุการ เภรัญญิก และกรรมการ

ครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง บุคลากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คัดเลือกและแต่งตั้ง จากผู้ที่มีคุณสมบัติ ตามหลักเกณฑ์ เพื่อปฏิบัติหน้าที่หลักในการอบรม เลี้ยงดูจัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ให้เด็กเล็กมีความพร้อม ด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา

พนักงานจ้าง ตำแหน่ง ผู้ดูแลเด็ก หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลเด็กเล็ก ตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0809.2/ว 77 เรื่อง แจ้งมติคณะกรรมการกลางข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น(ก.กลาง) เรื่อง ปรับปรุงค่าตอบแทน (ค่าจ้าง) พนักงานจ้างทั่วไปและการกำหนดตำแหน่ง และเรื่อง ต่อสัญญาจ้างลูกจ้างชั่วคราว ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2547

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อม ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ในสังกัด อำเภอแม่จันจังหวัดเชียงราย

ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับภาระกระจายอำนาจและหน้าที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร งบประมาณและวิชาการ ในการรับผิดชอบการบริการการศึกษาปฐมวัยหรือก่อนประถมศึกษา ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

ด้านบุคลากร หมายถึง บุคคลที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้าง ที่ปฏิบัติหน้าที่อื่น จะต้องมีความรู้ ทักษะ ทักษะหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด อำเภอ แม่จัน จังหวัดเชียงราย มีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้อง ตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ

ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสถานที่อบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้แก่เด็กเล็ก ดังนั้น ในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ และจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคาร และภายนอกอาคาร ต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็ก ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจ ไว้วางใจ การก่อสร้าง และพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กเล็ก โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องเหมาะสม อันส่งผลต่อสุขภาพโดยตรงในการ ป้องกันการแพร่กระจายของ โรคติดต่อ สามารถลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ ส่งเสริมความปลอดภัย ให้กับเด็กและฝึกสุขนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับ เรื่อง การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ 2-4 ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูและได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัยและความสามารถของเด็ก

ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน หมายถึง การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้การแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน

ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึงการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งใน ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.ครูและผู้บริหารได้แนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
- 2.เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้ในการบริหารจัดการในการดำเนินงานตามแผนงานให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. สภาพบริบทของอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
2. การจัดการศึกษาโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ความเป็นมาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. แนวทางการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 6 ด้าน
5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาของเด็กเล็ก
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. สรุปกรอบแนวคิด

สภาพบริบทของอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

อำเภอแม่จันตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดเชียงรายห่างจากอำเภอเมืองเชียงราย ระยะทางประมาณ 28 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 1 ถนนพหลโยธิน ทิศเหนือติดต่อกับ อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเชียงแสน อำเภอดอยหลวง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเมืองเชียงราย ทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอแม่ฟ้าหลวง มี 11 ตำบล 139 หมู่บ้าน ได้แก่ 1.ตำบลแม่จัน 2.ตำบลจันจว้า 3.ตำบลแม่คำ 4.ตำบลป่าซาง 5.ตำบลสันทราย 6.ตำบลท่าข้าวเปลือก 7.ตำบลป่าตึง 8.ตำบลแม่ไร่ 9. ตำบลจันจว้าใต้ 10.ตำบลจอมสวรรค์ 11.ตำบลจอมสวรรค์ ที่องที่อำเภอแม่จันประกอบด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 13 แห่ง ได้แก่ 1.เทศบาลตำบลแม่จัน 2.เทศบาลตำบลจันจว้า 3. เทศบาลตำบลแม่คำ 4.เทศบาลตำบลสันทราย 5.เทศบาลตำบลป่าซาง 6.เทศบาลตำบลสายน้ำคำ 7.เทศบาลตำบลท่าข้าวเปลือก 8.เทศบาลตำบลแม่ไร่ 9.องค์การบริหารส่วนตำบลแม่จัน 10.องค์การบริหารส่วนตำบลสันทราย 11.องค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง 12.องค์การบริหาร ส่วนตำบลศรีคำ 13.องค์การบริหารส่วนตำบลจอมสวรรค์ (Wikipedia, 2552)

การจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นโยบายนายกรัฐมนตรีนโยบายการศึกษา “มั่งคั่ง มั่นคง ยั่งยืน” จากรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 กำหนดแนวทางการปฏิรูปด้านการศึกษาว่า รัฐต้องลงไปดูแลเด็ก ตั้งแต่ก่อน 2 ขวบถึงอนุบาล โดยให้เป็นภารกิจของท้องถิ่นเวลา 2 ปี ในการวางแผนจัดการปฏิรูปตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของใน 8 ประเด็น ได้แก่ 1.พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ 2.ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและยกระดับมาตรฐานการศึกษา 3.ขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ 4.พัฒนาครู 5.ผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ 6.เตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน 7.ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 8.ส่งเสริมระบอบธรรมมาภิบาลในวงการศึกษา (บทความพิเศษ การจัดการศึกษาท้องถิ่น ตอนที่ 7คุณภาพการศึกษา,กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 หน้า 1)

ความเป็นมาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ให้เด็กเล็กที่มีอายุตั้งแต่ 2-5 ปี ให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งกระจายอยู่ทั่วประเทศ ส่วนราชการต่าง ๆ ที่ดำเนินการจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ(ปัจจุบันอยู่ในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม) ดำเนินการในวัด/มัสยิด และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) ดำเนินการในโรงเรียนโดยเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่าง ๆ ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติ พ.ศ.2542 มาตรา 18 และ มาตรา 4 ปัจจุบันทั่วประเทศมีอยู่ประมาณกว่า 19,000 แห่ง (JAREELUK, 2558 หน้า 1)

ประวัติความเป็นมาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา(2542) ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ไว้ว่าให้รับผิดชอบ การจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน ในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาด้วยการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้การศึกษาปฐมวัยหรือก่อนประถมศึกษาเป็นหน้าที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดทำโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นการ

กระจายโอกาสให้ประชาชนและผู้ปกครองได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542, หน้า4) ได้กำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา ก็ได้บัญญัติไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิ์จัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้งและดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลของส่วนราชการต่าง ๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพและได้มาตรฐาน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้เล็งเห็นความสำคัญ ในการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงาน เพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

สถานรับเลี้ยงเด็กในประเทศไทย

ระบบการจัดการบริการสถานเลี้ยงเด็กปฐมวัย ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีรูปแบบการจัดบริการ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบบริการเลี้ยงดูเด็กกลางวันในครอบครัว เป็นบริการรับเลี้ยงเด็กในบ้านและรับเลี้ยงกลางวันเป็นกลุ่ม ดำเนินการในลักษณะที่ไม่เป็นทางการทั้งด้านบุคลากร สถานที่ ผู้รับเลี้ยงมักเป็นแม่บ้านเวลาว่างช่วงกลางวัน ผู้ปกครองที่นำเด็กมาฝากเลี้ยงมักเป็นผู้ที่รู้จักคุ้นเคยกัน พักอาศัยในละแวกเดียวกัน

2. ศูนย์รับเลี้ยงเด็กกลางวัน เป็นสถานบริการรับเลี้ยงเด็กตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป เพื่อบริการสำหรับผู้ที่ยังออกไปทำงานนอกบ้าน ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐและเอกชน เช่น ศูนย์สงเคราะห์เด็ก ศูนย์รับเลี้ยงเด็กในหน่วยงาน สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน เป็นต้น สำหรับภาคเอกชนดำเนินการเอง ดังนั้น การสำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันทางด้านจำนวน ขนาด และประเภทของสถานเลี้ยงดูเด็กและเป็นการประสานการใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการสถานเลี้ยงดูเด็ก ให้เกิดเป็นเครือข่ายข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถานเลี้ยงดูเด็กต่อไป

3. การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นบริการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระบบโรงเรียน โดยจัดเป็นชั้นอนุบาล 1-3 เริ่มเรียนตั้งแต่อายุ 3-6 ปี ใช้เวลาเรียน 3 ปี ชั้นอนุบาล

1-2 เริ่มเรียนตั้งแต่อายุ 4-6 ปี ใช้เวลาเรียน 2 ปี และชั้นเด็กเล็ก ใช้เวลาเรียน 1 ปี นอกจากนั้นการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ยังจัดในลักษณะของศูนย์พัฒนาเด็ก เช่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บุคลากรในศูนย์เด็กเล็ก

1. ครูผู้ดูแลเด็กมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ คือ ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย ดังนี้

1.1 ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 จัดอบรมสั่งสอนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และคุณลักษณะตามวัน

1.3 ปฏิบัติงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4 ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.5 ปฏิบัติงานความร่วมมือกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.6 อบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรกำหนด

1.7 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.8 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1.9 จัดทำวิจัยในชั้นเรียน

1.10 จัดหา/ผลิตสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอน

1.11 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2. ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

2.1 สนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานร่วมกับครูผู้ดูแลเด็ก

2.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

3. พนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.1 ชุรการ/การเงิน/พัสดุ

3.2 ผู้ประกอบการ

3.3 ภารโรง

3.4 ยามรักษาความปลอดภัย

3.5 พนักงานจ้างตำแหน่งอื่นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าจำเป็น

คุณลักษณะของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คุณลักษณะสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวเมืองนำอยู่ ชุมชนนำอยู่ ครอบคลุมและผสมผสานระหว่างปัจจัยแวดล้อม 5 ด้าน คือสังคม เศรษฐกิจ กายภาพ สิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการ ดังนี้

1. ด้านสังคม ควรเป็นศูนย์พัฒนาเด็กที่

1.1 กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ทุกระดับ ผู้ปกครอง โดยเฉพาะเด็กเล็ก ๆ ที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้รับการปลูกฝังการศึกษา ด้วยรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม การถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม ข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวาง รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์

1.2 มีบริการด้านสุขภาพแก่เด็ก และเจ้าหน้าที่เพียงพอ

1.3 มีความปลอดภัยในการอยู่อาศัยเรียนรู้และการทำงานของเจ้าหน้าที่

1.4 ภาศึการพัฒนาทุกระดับ มีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก

1.5 สิทธิของเด็กและเจ้าหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกคนได้รับการคุ้มครอง

2. ด้านเศรษฐกิจ

2.1 มีบรรยากาศที่ดีของการระดมทุน จากแหล่งทุนต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ

3. ด้านกายภาพ

3.1 การคมนาคมสะดวก และสาธารณูปโภคเข้าถึง

3.2 ตัวอาคารมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย

3.3 บริเวณภายนอกและภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดระเบียบ และใช้ประโยชน์จากพื้นที่เหมาะสม

3.4 การจัดบริการโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นและทันต่อความต้องการ เช่น ห้องน้ำ ห้องส้วม ที่รองรับขยะ ถูกสุขลักษณะ และเพียงพอ เป็นต้น

3.5 พื้นที่และอาณาบริเวณ เป็นพื้นที่สีเขียว หรือที่ว่างโล่งให้เด็กได้วิ่งเล่นออกกำลังกาย หรือเป็นสนามเด็กเล่น

3.6 สื่อ อุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการ เหมาะสมและเพียงพอ

3.7 วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็น เหมาะสมและเพียงพอ

4. ด้านสิ่งแวดล้อม

4.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ห่างจากแหล่งมลพิษต่าง ๆ เช่น แหล่งที่ทำให้เกิดฝุ่นละอองมาก เสียงดัง หรือเสียงที่ก่อให้เกิดความรำคาญ และกลิ่นเหม็น เป็นต้น

4.2 บริเวณภายใน และภายนอกอาคารมีความสะอาดและเป็นระเบียบ ไม่มีแหล่งที่อาจก่อให้เกิดอันตรายกับเด็ก

4.3 ภายในอาคารมีแสงสว่างเพียงพอ และมีการระบายอากาศดี

4.4 การจัดการด้านสุขาภิบาลอาหาร และน้ำ ถูกสุขลักษณะ

5. ด้านการบริหารและจัดการ

5.1 มีความโปร่งใสและยุติธรรม

5.2 มีประสิทธิภาพ และมุ่งให้เด็กได้รับประโยชน์สูงสุด

5.3 ผู้ที่เกี่ยวข้องและชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกขั้นตอน

สรุปได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็กอายุระหว่าง 3-5 ปี มีมาตรฐานเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นเอง หรือได้รับการถ่ายโอนจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ ให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจ หน้าที่ที่จะจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามมาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสมตามวัย

การจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเจตนาารมณ์ของรัฐบาลที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง ดูแล รับผิดชอบตนเอง เพื่อให้การแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาในพื้นที่ให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงและเนื่องจาก การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้มีศักยภาพความรู้ ความสามารถ และเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ การศึกษาจึงเป็นบริการสาธารณะที่รัฐจะต้องจัดบริการ ให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยการปกครองที่ได้รับการกระจายอำนาจจากรัฐ จึงเปรียบเสมือนตัวแทนของรัฐ ในการดูแลรับผิดชอบความเป็นอยู่ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชน กฎหมายจึงได้บัญญัติให้การจัดการศึกษา เป็นหน้าที่ประการหนึ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องดำเนินการ และหน่วยงานของรัฐ จะต้องถ่ายโอนภารกิจดังกล่าว ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ

ระบบการบริหารจัดการศึกษาท้องถิ่น

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (2545) บัญญัติให้กระทรวงมหาดไทย ทำหน้าที่รับผิดชอบการส่งเสริม การปกครองส่วนท้องถิ่นและพัฒนาชุมชน ในขณะที่การจัดการศึกษา เป็นบริการสาธารณะที่กฎหมายบัญญัติ ให้เป็นภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องดำเนินการ กระทรวงมหาดไทย จึงต้องรับผิดชอบ การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย โดยให้จังหวัดเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค ทำหน้าที่ กำกับดูแล และประสานการแก้ไขปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนกำกับดูแล ให้การบริหารจัดการศึกษา สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ และถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกรูปแบบจะยึดหลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นแม่บทและพัฒนาสาระหลักสูตร ให้สอดคล้องกับสภาพความจำเป็น และความต้องการของชุมชนในพื้นที่ นโยบายการจัดการศึกษาในท้องถิ่น จึงมุ่งส่งเสริมการ พัฒนาความหลากหลาย ทั้งในรูปแบบและแนวทางการจัดการศึกษา ให้สามารถพัฒนาได้เต็ม ศักยภาพ และสอดคล้องกับความจำเป็น ของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระบบบริหารงานบุคคลของบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จะถือปฏิบัติ ตามหลักเกณฑ์มาตรฐาน ของคณะกรรมการบริหารงานบุคคล พนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งจัดตั้งขึ้น ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการ 3 ระดับ ดังนี้

1. คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น
2. คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น
3. คณะกรรมการข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น

ในการบริหารงานบุคคลของครู บุคลากรทางการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจุบันถือปฏิบัติตามมาตรฐานกลาง มาตรฐานทั่วไปหลักเกณฑ์เงื่อนไข และประกาศ ของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น เช่นเดียวกับการบริหารงานบุคคล ของบุคลากรตำแหน่งอื่น ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ยังต้องถือปฏิบัติตาม กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวกับข้าราชการครู โดยอนุโลมด้วย ทำให้ไม่มีความแตกต่างใน มาตรฐานคุณภาพ ตลอดจนสิทธิประโยชน์และสวัสดิการ แต่ละประการใด หลักการจัดการ การศึกษาท้องถิ่น ยึดหลักการกระจายอำนาจ ในการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ คือภาคินโยบาย ควร เป็นหน้าที่หลักของส่วนกลาง ในการกำหนดนโยบาย แผนการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตร มาตรฐานการศึกษา การวัดประเมินผลการศึกษา ภาคปฏิบัติ ควรเป็นหน้าที่หลักของท้องถิ่น

โดยให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบดูแลการปฏิบัติงานในท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมรับผิดชอบด้วย

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาเป็นภารกิจ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องดำเนินการ โดยยึดหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นแม่บท และพัฒนาสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความจำเป็น และความต้องการของชุมชนในพื้นที่ การจัดการศึกษาท้องถิ่น ยึดหลักการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ คือ ภาคนโยบาย ควรเป็นหน้าที่หลักของส่วนกลาง ในการกำหนดนโยบาย ภาคปฏิบัติควรเป็นหน้าที่หลักของท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบดูแลการปฏิบัติงานของท้องถิ่น

แนวทางการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 6 ด้าน

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้ทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปี พ.ศ.2547 เพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือปฏิบัติในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐาน และมีคุณภาพ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน แบ่งมาตรฐานออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและด้านบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ซึ่งในปี พ.ศ.2553 กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นว่า มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2547 นั้น ควรจะปรับปรุงเนื้อหาหลักเกณฑ์ หรือ หนังสือสั่งการต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงได้ดำเนินการ ปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งรายละเอียดของแต่ละด้านมีดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งเองและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชนและสำนักงานการ

ประถมศึกษาแห่งชาติให้ปฏิบัติตามมาตรฐาน การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับถ่ายโอนจากกรมการศาสนา ให้ปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนประถมศึกษา ศาสนสถานตามหนังสือ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ นร 0107/ว 20522 ลงวันที่ 4 ธันวาคม 2551 ดังนี้

ก.กรณีที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้เลือกรูปแบบการบริหารจัดการแบบที่ 1 ที่มอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้บริหารจัดการศูนย์ทั้งหมด ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข.กรณีที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เลือกรูปแบบการบริหารจัดการแบบที่ 2 และ 3 ให้เป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำหนดทั้งในด้านการบริหารงานบุคคลากร งบประมาณ และวิชาการ

พระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ซึ่งออกตามความให้รัฐธรรมนูญ แห่งอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท รับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน ในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาด้วย และพระราชบัญญัติไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อมความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ประกอบกับ แผนปฏิบัติ การกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ กำหนดให้การศึกษาปฐมวัย หรือก่อนประถมศึกษา เป็นหน้าที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดทำ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชน ผู้ปกครองได้รับบริการ เพื่อเตรียมความพร้อม ให้แก่เด็กปฐมวัย อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพจึงควรกำหนดแนวทาง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1.2.1 นโยบาย จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยความร่วมมือของชุมชน เพื่อกระจายโอกาสการเตรียมความพร้อม และพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย และเต็มตามศักยภาพ ตลอดจนเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และเป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป

1.2.2 เป้าหมาย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รับผิดชอบในการบริหารและจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามหลักวิชาการ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และด้วยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

1.2.3 วัตถุประสงค์

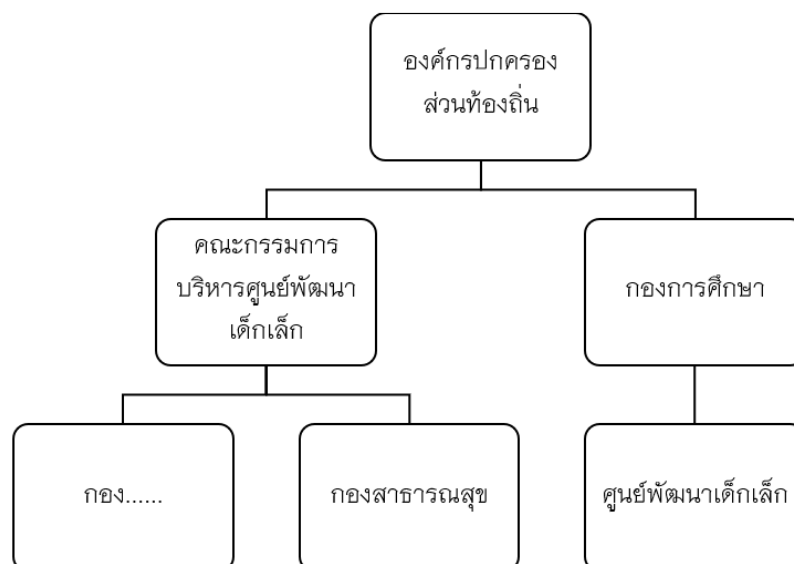
- 1) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน ให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกต้องลักษณะ และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัยและเต็มตามศักยภาพ
- 2) เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กในทุก ๆ ด้านแบบองค์รวม ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการและหลักการจัดการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 3) เพื่อกระตุ้นให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานในการเลี้ยงดู และพัฒนาเด็กได้อย่างถูกต้องวิธี
- 4) เพื่อส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชน ให้สามารถร่วมกันวางแผน และดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้
- 5) เพื่อแบ่งเบาภาระ การอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง ที่มีรายได้น้อย ให้สามารถออกไปประกอบอาชีพ ได้โดยสะดวกและเป็นการกระจายโอกาสในการพัฒนาความพร้อมสำหรับเด็กทุกคน ให้ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง
- 6) เพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นไปอย่างเหมาะสม และมีคุณภาพ

1.2.4 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรณี้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีสถานที่ อาคารและดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) สสำรวจความต้องการของชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการสำรวจความต้องการของชุมชนในประเด็น ดังต่อไปนี้
  - 1.1) ความต้องการให้จัดตั้งศูนย์
  - 1.2) ความต้องการในการส่งเด็กเข้าเรียน ควรมีเด็กที่รับบริการอายุ 3-5 ปี ไม่น้อยกว่า 20 คนขึ้นไป
  - 1.3) ความต้องการให้ศูนย์จัดบริการ

รูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ภาพ 1 แสดงรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณามอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษา หรือพนักงานจ้างที่มีคุณสมบัติและแต่งตั้งเป็นหัวหน้าศูนย์และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีหัวหน้าศูนย์รับผิดชอบ การดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. จัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และขออนุมัติเห็นชอบ จากสภาท้องถิ่น ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดทำขออนุมัติเห็นชอบ จากสภาท้องถิ่นต่อไป

2. จัดทำโครงการ จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเสนอขอรับงบประมาณในการดำเนินการ จากผู้มีอำนาจอนุมัติ

3. จัดทำระเบียบ/ข้อบังคับ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำระเบียบ หรือข้อบังคับขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกาศให้สาธารณชนทราบ

5. การยุบ/เลิก หรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เมื่อจำนวนเด็กเล็กที่รับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อการจัดชั้นเรียน และกิจกรรมการเรียน หรือ กรณีที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นประสงค์จะรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไป เป็นแห่งเดียวกัน ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นผู้พิจารณาเสนอต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้พิจารณายุบเลิกหรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น ตามความจำเป็น และเหมาะสม โดยผ่านความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น และเมื่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำประกาศยุบเลิก หรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้วให้รายงานจังหวัด และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2.5 แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งได้แก่ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้แต่งตั้งโดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสม โดยจะต้องประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้แทนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาคม ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนผู้ดูแลเด็ก อย่างละไม่น้อยกว่า 1 คน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำหน้าที่เลขานุการ คณะกรรมการ โดยตำแหน่ง

2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์ มีนายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ที่นายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย เป็นประธาน ยกเว้นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด ที่รับถ่ายโอนจากกรมการศาสนา ให้เจ้าอาวาส/โต๊ะอิหม่ามหรือผู้ที่เจ้าอาวาส/โต๊ะอิหม่าม มอบหมายเป็นประธาน

3) การบริหารงบประมาณและการบริหารงานบุคคล เป็นหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบ กระทรวงมหาดไทย และมาตรฐานทั่วไป หรือหลักเกณฑ์ที่ออกตามพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และมาตรฐานด้านบุคลากร และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

4) ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่ประเมินผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด ในด้านความรู้ความสามารถให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กำหนด และเสนอผลการประเมินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบการพิจารณาต่อสัญญาจ้างต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546, หน้า 6-8) การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องคำนึงถึงขอบข่ายของงานสายการบังคับบัญชา และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องบริหารจัดการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยจะต้องจัดให้มีการประเมินตนเองทุกปี เพื่อตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้น เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้การดูแล และพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน ควรพิจารณาจัดแบ่งงานที่จะต้องปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์ฯ ให้ครอบคลุมลักษณะงาน (มาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2559, หน้า ข-ค)

ทั้งนี้ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบงานดังกล่าว โดยแบ่งและมอบหมายงานตามความถนัด ความสามารถ และลักษณะของงานที่ต้องดำเนินการทั้ง 5 งาน อย่างไรก็ตาม ในการจัดแบ่งงานดังกล่าว ควรคำนึงถึงความพร้อม และศักยภาพของแต่ละศูนย์ฯ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก อาจารย์รวมลักษณะงานวิชาการ และงานบริการนักเรียน เป็นงานกลุ่มเดียวกัน และ/หรือรวมลักษณะงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม กับงานธุรการ การเงินพัสดุ เป็นกลุ่มงานเดียวกัน เป็นต้น

สรุปได้ว่า การดำเนินงานของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้อง มีคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ในการบริหารจัดการ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถดำเนินงานให้การศึกษาและพัฒนาการสำหรับเด็ก ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสม และเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น

2. ด้านบุคลากร เป็นการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร บุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนบุคลากร ซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาทิ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด เป็นต้น โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีคุณสมบัติบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินงานให้การศึกษาและพัฒนาการสำหรับเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ด้วยความเหมาะสม

และเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น ดังนี้ (มาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ 2559 หน้า ข,ค)

2.1 ด้านคุณสมบัติ

2.1.1 คุณสมบัติของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากองการศึกษา ควรมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้

1) มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้วยการให้การศึกษา และพัฒนาการเด็กเล็ก

2) มีนโยบาย แผน และงบประมาณ เพื่อการดำเนินงานที่ชัดเจนในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ

2.1.2 คุณสมบัติของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีสถานภาพเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานจ้างที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และควรมียุทธศาสตร์ ดังนี้

1) มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ทางการศึกษาขึ้นไป สาขา เอกอนุปริญญาหรือปริญญาอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นรับรอง และมีประสบการณ์ในการทำงาน เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

2) คุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตรฐานทั่วไป ที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

3) มีความรู้เรื่องโภชนาการ และอาหารเป็นอย่างดี

4) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

5) ไม่มีประวัติการกระทำต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก

6) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

7) แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบและไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

2.1.3 คุณสมบัติของผู้ดูแลเด็ก มีวุฒิการศึกษาตามที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่น กำหนด มีสถานภาพเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรฐานทั่วไป หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพนักงานจ้างที่ออก

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคล ส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) มีคุณสมบัติทั่วไปและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตรฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด
- 2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- 3) ไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก
- 4) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 5) แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด
- 6) มีระดับวุฒิภาวะ และบุคลิกลักษณะเหมาะสม ทั้งด้านจิตใจ อารมณ์สังคม มีความตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความรัก ความอ่อนโยน เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลเด็กเล็กอย่างเหมาะสม
- 7) เป็นบุคคลที่มีความรักเด็ก มีอุปนิสัยสุชุม เยือกเย็น และมีความขยันอดทน
- 8) มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับ การพัฒนาเด็กปฐมวัย มาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

2.1.4 ผู้ประกอบการอาหาร มีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ดูแลเด็ก ยกเว้น วุฒิการศึกษา ควรจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าภาคบังคับ และควรเป็นผู้มีความรู้เรื่องโภชนาการ และอาหารเป็นอย่างดี

2.1.5 ผู้ทำความสะอาด มีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ดูแลเด็ก ยกเว้น วุฒิการศึกษา

บทบาทของผู้ดูแลเด็ก

ด้านตัวเด็ก

1. เป็นแบบอย่างของเด็ก เนื่องจากเด็กอ่อนวัยเรียน เรียนรู้โดยการเลียนแบบ เพราะฉะนั้นผู้ดูแลเด็กควรเป็น ผู้ที่มีบุคลิกภาพเป็นแบบอย่างที่ดี ได้แก่ กิริยา ท่าทาง การแต่งกาย การทรงตัว การพูดจาที่เหมาะสม ผู้ดูแลเด็กควรใช้เสียงอ่อนโยนและภาษาสุภาพ พูดด้วยประโยคที่สมบูรณ์และชัดเจน เพื่อเป็นแบบอย่างการใช้ภาษาพูดให้กับเด็ก

2. การเสริมสร้างบุคลิกภาพและการสร้างสรรค์ ผู้ดูแลเด็กควรตั้งใจฟัง เมื่อเด็กพูดพยายามตอบคำถามของเด็กทุกคำถาม ส่งเสริมให้เด็กกระตือรือร้น อยากรู้อยากเห็น ในสิ่งรอบ ๆ ตัว ชมเชย หรือแสดงกิริยาชื่นชมในผลงานของเด็ก ช่วยให้เด็กมั่นใจในความสามารถของตน ผู้ดูแลเด็กควรเคารพในความแตกต่างของเด็ก มาเปรียบเทียบกับเด็กให้เด็กได้เล่นและทำกิจกรรมด้วยตนเองอย่างอิสระและสร้างสรรค์

3. การส่งเสริมโภชนาการของเด็ก การจัดหาอาหารเหมาะสมกับวัย การจัดหาอาหารสะอาดปลอดภัย การปลูกฝังนิสัยที่ดี เกี่ยวกับการกินอาหารของเด็ก

4. การส่งเสริมนิสัยส่วนตัวของสังคม คือการฝึกวินัยในเรื่องกิจวัตรส่วนตัวอย่างมีระเบียบ

5. การส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อเล็ก เช่น ตา และนิ้วมือ ซึ่งจะเป็นการสร้างความรู้พร้อมในการเรียนหนังสือของเด็กต่อไป การส่งเสริมการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อใหญ่และการทรงตัว

6. การส่งเสริมความเข้าใจภาษา เช่น การเล่านิทานหรืออ่านเรื่องจากหนังสือให้เด็กฟัง ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

7. การส่งเสริมการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อใหญ่ และการทรงตัว เช่น กล้ามเนื้อแขน ขา และลำตัว

8. การสังเกตและบันทึกการเจริญเติบโต พฤติกรรมและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก เพื่อนำผลมาใช้จัดกิจกรรม และแก้ปัญหาการเลี้ยงดูหรือพัฒนาเด็ก ให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย

ด้านการดูแลสิ่งแวดล้อม

ผู้ดูแลเด็กมีบทบาทในการจัดการ สิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีสุขภาพดีของเด็กและป้องกันอันตราย จากสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ ควรปฏิบัติ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร/บริเวณสนามเด็กเล่น

1.1 ดูแลความสะอาดและความปลอดภัยของบริเวณอาคาร ท่อ หลุม บ่อต่าง ๆ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ ตรวจสอบสภาพของอุปกรณ์ เครื่องเล่นสนามทุกชนิดให้แข็งแรงและปลอดภัย

1.2 ให้แนะนำและสอนเด็กทุกครั้งที่ใช้เครื่องเล่นสนาม โดยเป็นผู้สาธิตวิธีเล่น และคอยดูแลเด็กตลอดเวลา

1.3 เข้าใจและรู้จักเลือกเล่น ที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา อารมณ์ สังคมและทางด้านร่างกาย ทั้งกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก

2. สภาพแวดล้อมภายในอาคาร

2.1 การจัดพื้นที่ใช้สอยสัมพันธ์กับ พัฒนาการของเด็ก คำนึงถึงพฤติกรรม ความสนใจ กิจกรรมที่เด็กชอบทำ มีพื้นที่แยกเป็นสัดส่วน

2.2 จัดบรรยากาศให้อบอุ่น ปลอดภัย มีลักษณะคล้ายบ้านมากกว่าโรงเรียน

2.3 แสงสว่างเพียงพอ ระบายอากาศดี มีการป้องกันสัตว์นำโรคต่าง ๆ

2.4 วัสดุ อุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ขนาดเหมาะสมกับเด็ก สะอาด ถูกสุขลักษณะ และตรวจสอบ ซ่อมแซมทุกครั้งเมื่อชำรุด

ด้านการมีส่วนร่วมกับบุคคลและชุมชนต่าง ๆ

1. ความร่วมมือกับผู้ปกครอง

1.1 สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

1.2 การพัฒนาเด็ก

1.3 วิธีสังเกตเด็ก

1.4 วิธีสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก

1.5 กิจกรรมเล่นกับลูกที่บ้าน

1.6 ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมที่ศูนย์เด็กเล็ก

1.7 การประชุมผู้ปกครอง

2. ความร่วมมือกับคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นบุคคลสำคัญ ที่ช่วยสนับสนุน ให้กิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเข้าใจความสำคัญของงานพัฒนาการเด็ก เป็นหน้าที่ของผู้ดูแลเด็กจะต้องให้มีความชัดเจน ในขอบเขตหน้าที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างเพียงพอ ผู้ดูแลเด็กมีหน้าที่ประสานความร่วมมือ กับคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

2.1 ขอความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น วันเด็ก

2.2 เชิญคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้าร่วมกิจกรรม ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของเด็ก

2.3 ขอความร่วมมือกับคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการแก้ปัญหา และปรับปรุงการดำเนินงาน

3. ความร่วมมือกับครูหรือผู้ดูแลเด็กต่างสถานที่
  - 3.1 จัดเวลาพบปะเพื่อหารือร่วมกัน
  - 3.2 ร่วมทำสื่อประกอบการทำกิจกรรม หรือผลัดเปลี่ยนสื่อกันตามโอกาส
  - 3.3 และเปลี่ยนครูหรือผู้ดูแลเด็ก ที่ชำนาญการจัดกิจกรรมเรื่องอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือกัน
  - 3.4 ร่วมกันจัดกิจกรรมวันสำคัญ เช่น กิจกรรมขึ้นปีใหม่ เป็นต้น
4. ความร่วมมือกันกับพระสงฆ์ในชุมชน
  - 4.1 จัดหรือนำเด็กเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา เช่น ฟังธรรม
  - 4.2 จัดทำปฏิทินวันสำคัญทางศาสนา
  - 4.3 นิมนต์พระมาให้ความรู้แก่เด็กหรือพาเด็กไปวัดเป็นครั้งคราว
  - 4.4 ขอรับอุปถัมภ์สิ่งของที่วัด เช่น ถังน้ำ แก้วน้ำ เป็นต้น
5. รู้จักพัฒนาตนเองในทางวิชาการและวิชาชีพ

ครูผู้ดูแลเด็กเล็กจะต้องเฝ้าหาความรู้ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

  - 5.1 การพัฒนาความรู้ ทางวิชาการและทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาหาความรู้ การเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ การติดตามความเปลี่ยนแปลง ด้านความรู้และเทคโนโลยี โดยอาศัยสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การศึกษาดูงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/สถาบันพัฒนาเด็กเล็กที่มีคุณภาพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิก และจัดตั้งชมรมเครือข่ายครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ โดยตรงแก่ครูผู้ดูแลเด็ก
  - 5.2 การพัฒนาด้านบุคลิกภาพ จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะรักเด็ก อุทิศเสียสละ อ่อนโยนมีกิริยาจาไม่มนวลอ่อนหวาน ใจเย็น รู้จักปรับปรุงและพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองอยู่เสมอ

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือผู้ประกอบการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ในการประสานงานกับบุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะเข้ามาสนับสนุน และเป็นผู้นำการพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการบริหารจัดการบุคลากรงบประมาณและสถานที่ที่มีอยู่ และที่ต่อองหามาเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้
3. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการ ดูแลติดตามและประเมินผล การดำเนินงานในอาคารสถานที่การจัดหาทุน งบประมาณ เพื่อการ

พัฒนา การปรับปรุงอาคารสถานที่ การกำหนดมาตรการเพื่อดูแลรักษาความสะอาดและความปลอดภัย การกำหนดกฎเกณฑ์การใช้อาคารสถานที่ การจัดและปรับปรุงภูมิทัศน์ การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ปรับปรุงซ่อมแซมอาคาร จัดทำแผนพัฒนาสภาพแวดล้อมและสิ่งแวดล้อม ความสะอาด การจัดภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม การวางมาตรการรักษาความปลอดภัย อาคารสถานที่ จัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย กำหนดมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553, หน้า 15-20) เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ดังนี้

3.1 ด้านอาคารสถานที่

3.1.1 ที่ตั้ง สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีขนาดเหมาะสม และต้องไม่อยู่ในพื้นที่ ซึ่งอาจเสี่ยงต่ออันตราย ได้แก่ บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษมลภาวะ ทางอากาศ แสง และเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะอุบัติเหตุต่าง ๆ ตามมาตรฐานความจำเป็น และเหมาะสม

3.1.2 จำนวนชั้นของอาคาร ตัวอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีจำนวนชั้นไม่เกิน 2 ชั้น นับจากพื้นหากสูงเกินกว่า 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย และอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามความเหมาะสมและความสูงของตัวห้อง ไม่ควรน้อยกว่า 2.40 เมตร นับจากพื้นถึงเพดาน

3.1.3 ทางเข้า-ออก และประตูหน้าต่าง ทางเข้า-ออกตัวอาคาร ต้องมีความเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็ก ออกจากตัวอาคารได้สะดวก หากเกิดอุบัติเหตุหรือเหตุร้ายแรงใด ๆ ขึ้น โดยอย่างน้อยต้องมีทางเข้าออก 2 ทาง และแต่ละทางนั้น ควรมีความกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร

3.1.4 ประตู-หน้าต่าง ประตู-หน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาด และจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง และความสูงของหน้าต่าง ควรอยู่ที่ประมาณ 80 เซนติเมตร นับจากพื้นให้เด็กมองเห็น สิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน นอกจากนี้ บริเวณประตู-หน้าต่าง ไม่ควรมีสิ่งกีดขวางใด ๆ มาปิดกั้นช่องทางลม และแสงสว่าง

3.1.5 พื้นที่ใช้สอย พื้นที่ใช้สอย ต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสม กับการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหารและการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักรักษาเด็กป่วย โดยเฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน นอกจากนี้ พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก จัดแยกเป็นห้องเฉพาะ หรือจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้สำหรับจัด

กิจกรรมที่หลากหลาย โดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ หรือ ย้ายเครื่องเรือนตามความเหมาะสมและข้อจำกัดของพื้นที่ ดังนี้

1) บริเวณพื้นที่สำหรับการนอน ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้สะดวก และอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน โดยมีแนวทางในการจัดดำเนินการ ดังนี้

1.1) จัดให้มีการระบายอากาศที่ดี ปลอดโปร่ง ไม่มีเสียงรบกวน และ แสงสว่าง ไม่จ้าเกินไป

1.2) อุปกรณ์เครื่องนอนต่าง ๆ มีความสะอาด โดยนำไปปิดฝุ่น ตาก แดดอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

1.3) จัดแยกเครื่องนอน หมอน ผ้าห่ม สำหรับเด็กแต่ละคน โดยเขียน หรือปักชื่อไว้ ไม่ใช้ร่วมกัน เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค

1.4) หมั่นตรวจตราดูแลไม่ให้มีสัตว์ หรือแมลงต่าง ๆ มารบกวน ใน บริเวณพื้นที่สำหรับการนอน

2. บริเวณพื้นที่สำหรับการเล่นและการพัฒนาเด็ก ควรออกแบบให้มีพื้นที่สำหรับการ เรียนรู้รวมกลุ่มและแยกกลุ่มย่อย ในกิจกรรมการเรียนรู้อิสระ การเล่นสร้างสรรค์หรือการอ่าน หนังสือ เล่นต่อท่อนไม้ที่ต้องการมุมเงียบ และมีพื้นที่สำหรับการเล่นที่เลอะหรือเปียก ต้อง คำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก โดยมีวัสดุอุปกรณ์ที่ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ และมี อุปกรณ์หรือเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก

3. บริเวณพื้นที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก มีอากาศ ถ่ายเทได้โดยสะดวก มีแสงสว่างพอเหมาะ มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เพียงพอ และเหมาะสมกับ จำนวนเด็ก ทั้งนี้บริเวณห้องอาหาร โต๊ะ เก้าอี้ ที่ใช้สำหรับรับประทานอาหาร ต้องทำ ความ สะอาดอย่างสม่ำเสมอ และควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้มีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก มี สภาพแข็งแรงและใช้งานได้ดี

4. บริเวณที่พักเด็กป่วย ต้องแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยาเครื่อง เวชภัณฑ์ที่จำเป็น และเด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้ดูแลเด็กตลอดเวลา กรณีไม่สามารถจัดห้อง เด็กป่วยเป็นการเฉพาะได้ ต้องจัดให้มีที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม

5. บริเวณที่ประกอบอาหารหรือห้องครัว ต้องแยกห่างจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็ก พอสมควรและมีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้าง และเก็บภาชนะเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดย เน้นเรื่องความสะดวก และความปลอดภัยเป็นหลัก

6. บริเวณพื้นที่สำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณที่ใช้สำหรับตัวเด็กและมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควร อย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือและแปรงฟันในขนาดและระดับความสูงที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำ จะต้องมีแสงสว่างที่เพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้โดยสะดวก และพื้นไม่ลื่น

7. ห้องส้วมสำหรับเด็ก ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็ก โดยเฉลี่ย 1 แห่งต่อเด็ก 10-12 คน โถส้วมมีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก โดยมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นได้ง่าย มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศได้สะดวกและพื้นไม่ลื่น หากมีประตู จะต้องไม่ใส่กลอน หรือกุญแจ และมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก และไม่ควรไกลจากห้องพัฒนาเด็ก หากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคาร จะต้องไม่ตั้งอยู่ในที่ไม่ลับตาคน กรณีที่ไม่สามารถทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจดัดแปลงห้องส้วมที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสม และปลอดภัยสำหรับเด็ก

8. ห้องเอนกประสงค์ สำหรับใช้จัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก การรับประทานอาหาร หรือการนอน คำนึงถึงความสะอาด และการจัดพื้นที่ใช้สอยให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม หากเป็นอาคารชั้นเดียว ต้องมีฝ้าใต้หลังคา โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร แต่กรณีที่มีความสูงเกินกว่าอาจไม่มีฝ้าใต้เพดานก็ได้

9. บริเวณพื้นที่เก็บสิ่งปฏิกูล จะต้องมีส่วนที่เก็บสิ่งปฏิกูลทั้งภายใน และภายนอกตัวอาคาร โดยมีจำนวนและขนาดเพียงพอ ถูกสุขลักษณะ และมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

10. บันไดควรมีความกว้างแต่ละช่วง ไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร ลูกตั้งของบันได สูงไม่เกิน 17.50 เซนติเมตร ลูกจอนกว้างไม่น้อยกว่า 20.00 เซนติเมตร บันไดทุกชั้น มีราวและลูกกรงไม่น้อยกว่า 90.00 เซนติเมตร มีราวเตี้ย เหมาะสำหรับเด็กได้เกาะขึ้นบันได และระยะห่างของลูกกรง ต้องไม่เกิน 17.00 เซนติเมตร เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ ควรมีระดับความสูง และขนาดที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ให้เด็กสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอ ด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ

3.2 ด้านสิ่งแวดล้อม

3.2.1 ภายในอาคาร

- 1) แสงสว่างควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ
- 2) เสียงต้องอยู่ในระดับไม่ดังเกินไป
- 3) การถ่ายเทอากาศ ควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก
- 4) สภาพพื้นที่ภายในอาคารต้องไม่ลื่น

3.2.2 ภายนอกอาคาร

- 1) รั้วควรมีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วน

2) สภาพแวดล้อมมลภาวะควรมีสภาพที่ปลอดภัย

3. พื้นที่เล่นกลางแจ้งต้องมีเงาไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อจำนวนเด็ก 1 คน

3.3 ด้านความปลอดภัย

3.3.1 มาตรการป้องกันความปลอดภัย

- 1) ติดตั้งอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย
- 2) ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง
- 3) ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงกว่าพื้นอย่างน้อย 1.50 เมตร
- 4) หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้าที่แตกหักงายหรือแหลมคม
- 5) จัดให้มีตู้ยา
- 6) ใช้วัสดุกันลื่น
- 7) ไม่มีหลุมหรือบ่อน้ำ
- 8) มีระบบลิฟต์ประตูในการเข้า-ออก
- 9) ติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันพาหะนำโรค
- 10) มีตู้หรือชั้นเก็บอุปกรณ์
- 11) เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ควรเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

3.3.2 มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

- 1) มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติเหตุอย่างสม่ำเสมอ
- 2) มีการฝึกอบรบบุคลากร ในเนื้อหาด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
- 3) มีหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่าง ๆ
- 4) มีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพ และพัฒนาการของเด็กไว้

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของเด็กที่พึงประสงค์ 12 ประการ คุณลักษณะตามวัย (ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา) การจัดประสบการณ์ตลอดจนการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก เป็นการดำเนินการที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ การทำแผนการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การประเมินผล การวัดผลและการนิเทศการสอน การศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาไปพร้อม ๆ กัน เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ

สังคมและสติปัญญา ตามวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐาน ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553, หน้า 21-25)

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- 1.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 1.2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
- 1.3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
- 1.4 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
- 1.5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
- 1.6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมตามวัย
- 1.7 รักษาธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
- 1.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- 1.9 ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย
- 1.10 มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 1.11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 1.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

2. คุณลักษณะตามวัย

เป็นความสามารถตามวัย หรือพัฒนาการตามธรรมชาติ เมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ ซึ่งคุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็ก มีดังนี้

2.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

2.1.1 อายุ 3 ปี ได้แก่ กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลด้วยมือและลำตัวได้ เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้ เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ ใช้กรรไกรมือเดียวได้ เป็นต้น

2.1.2 อายุ 4 ปี ได้แก่ กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง เดินขึ้น-ลงบันไดสลับเท้าได้ ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้ เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย เป็นต้น

2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ

2.2.1 อายุ 3 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้รับคำชม กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยง เป็นต้น

2.2.2 อายุ 4 ปี ได้แก่ แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์ เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น ชอบท้าทายผู้ใหญ่ ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ เป็นต้น

2.3 พัฒนาการด้านสังคม

2.3.1 อายุ 3 ปี ได้แก่ รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของชนิดเดียวกัน แต่ต่างคนต่างเล่น) เล่นสมมติได้ รู้จักรอคอย เป็นต้น

2.3.2 อายุ 4 ปี ได้แก่ แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปเข้าส้วมได้เอง เล่นร่วมกับคนอื่นได้ รอคอยตามลำดับก่อน-หลัง แบ่งของให้คนอื่น เก็บของเล่นเข้าที่ได้ เป็นต้น

2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

2.4.1 อายุ 3 ปี ได้แก่ สำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกัน และต่างกันได้ บอกชื่อตนเองได้ ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา สนใจโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้ สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ ร้องเพลง ท่องคำกลอน ท่องคำคล้องจองต่าง ๆ และแสดงท่าเลียนแบบได้ รู้จักใช้คำถาม “อะไร” สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ เป็นต้น

2.4.2 อายุ 4 ปี ได้แก่ จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้ พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง

5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน เช่น การประชุมชี้แจงให้ราษฎรในชุมชนทราบ ถึงประโยชน์และความจำเป็นของการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ การจัดให้มีกองทุนส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานตลอดจนการติดตามและประเมินผล รวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมจากชุมชนหรือประชาคมในท้องถิ่น

พ่อแม่ หรือ ผู้ปกครองมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการเข้ารับการศึกษาของบุตร เพราะพ่อแม่ ของเด็กทุกคนเป็นครูคนแรกของลูก มีส่วนช่วยสนับสนุนปัจจัยการเรียนรู้ของเด็กในด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนขาดแคลน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น ดังนั้น เพื่อเป็นการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนงบประมาณ หมายถึง การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นและใช้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน การประชุมชี้แจงให้ชุมชนทราบ และชักชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงาน การ

อบรมให้ความรู้แก่ชุมชน ในท้องถิ่น เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงาน การระดมให้ชุมชน สนับสนุนช่วยเหลือ เกี่ยวกับกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การสนับสนุนงบประมาณ การ สนับสนุนจัดหาปัจจัยพื้นฐาน ให้แก่เด็กนักเรียน ครูผู้ดูแลเด็ก ควรมีบทบาท สร้างความ เชื่อมโยงให้บ้าน และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รับทราบข้อมูลการจัดการศึกษา และการวัดประเมินผลทางการศึกษา อันจะส่งผลให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้รับการยอมรับจาก ชุมชน เป็นการสืบสานวัฒนธรรม เพื่อหล่อหลอมให้เด็กมีคุณภาพตามที่ชุมชนมุ่งหวัง ความสัมพันธ์กับบ้านและชุมชน หมายถึงการปฏิบัติงานเกี่ยวกับ การประสานงานการ ให้บริการ แนะนำการขอรับการช่วยเหลือ สนับสนุน จากบ้านและชุมชน รวมถึงการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลเด็กกับผู้ปกครอง เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ได้ประสบผลสำเร็จ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553, หน้า 27-28)

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานในการอบรม เลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย อย่างครอบคลุม เป็นพื้นฐาน ของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหัวหน้าศูนย์ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งในระดับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค โดยมีวัตถุประสงค์และแนว ทิศทางการดำเนินงาน ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

6.1 เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการพัฒนา เด็กปฐมวัย

6.2 เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มี ศักยภาพในการพัฒนาเด็กเล็ก

6.3 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง ในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัย ระหว่างหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6.4 เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย
แนวทางปฏิบัติงาน

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อ กำหนดแผน ความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. จัดทำแผนและปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการ
3. ส่งแผนงานและปฏิทินงานให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด พิจารณาเห็นชอบ
4. แต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. ดำเนินงานตามแผนงานและปฏิทินงานที่กำหนดไว้
6. สรุปและรายงานผลการดำเนินงานให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้นสังกัด
หมายเหตุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถปรับรูปแบบ และกิจกรรมภายใต้ความร่วมมือได้ตามบริบทของแต่ละท้องถิ่น

กรมส่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานผู้จัดการศึกษาปฐมวัย มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามศักยภาพ ทั้งด้านวิชาการงบประมาณและการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

2. ดำเนินการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่าย

3. ประเมินผลการพัฒนา

4. สนับสนุนให้บุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553, หน้า 52-53)

สรุปได้ว่า ในดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณภาพเป็นไปในแนวทางเดียวกันนั้น จะต้องมีการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ปรับปรุงใหม่ในปี พ.ศ.2553 ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และความปลอดภัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งการพัฒนาทั้ง 6 ด้านนี้ จะนำไปสู่การพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพทั้ง ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา อย่างเหมาะสมตามวัยและเต็มศักยภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

ภัทรพงศ์ งานวิไลสกุล (2557, หน้า 1) ได้ศึกษาการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามเกณฑ์มาตรฐาน ในสังกัด องค์กรการบริหารส่วนตำบลเทิดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคด้านครูพี่เลี้ยง หรือผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ความเข้าใจ

เรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งด้านหลักสูตร การจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล พัฒนาการของเด็ก อาคารสถานที่ไม่ได้มาตรฐาน ขาดงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ และเครื่องเล่น สนามสำหรับเด็กไม่เพียงพอ

พัชรินทร์ ชินเฮือง (2557, หน้า 1) ได้ศึกษา การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า 1. ระดับการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร รองลงมาคือ ด้านบริหารจัดการ 2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงาน ตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองเด็กชั้นอนุบาล 1 และผู้ปกครองเด็กชั้นอนุบาล 2 โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้บริหารท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองเด็กชั้นอนุบาล 1 และผู้ปกครองเด็กชั้นอนุบาล 2 ที่มีเพศ ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองชั้นอนุบาล 1 และผู้ปกครองเด็กชั้นอนุบาล 2 ที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เบญจวรรณ ศรศร (2556, หน้า 1) ได้ศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอวังทรายพูนจังหวัดพิจิตร พบว่า ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริม เครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอวังทรายพูนจังหวัดพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่า ตำแหน่งแตกต่างกัน ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จารุณี อินทร์เพชร และกาญจนา บุญส่ง (2559, หน้า 1) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานกรมส่งเสริม การปกครองส่วนท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า

1. ระดับปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานของกรมส่งเสริม การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับแรก คือ กระบวนการบริหาร ได้แก่ การจัดองค์การ การวางแผน การอำนวยการ การจัดคนเข้าทำงาน และการควบคุม และอันดับสุดท้าย คือ ปัจจัยการบริหาร ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ การจัดการ บุคลากร และเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ

2. คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับแรก คือ ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและการเคลื่อนไหว รองลงมาคือ ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีและผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็น ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วน ท้องถิ่น ได้แก่ องค์ประกอบกระบวนการบริหาร และองค์ประกอบปัจจัยการบริหาร โดยมี ประสิทธิภาพในการทำงาน ร้อยละ 34

ผุสดี ศรีเพ็ญ และนันทิยา น้อยจันทร์ (2557, หน้า 1) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าหนึ่ง อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร พบว่า โดยภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มี สภาพการดำเนินงานสูงสุด จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุก ภาคส่วน รองลงมาได้แก่ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านบุคลากร ด้าน อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วน ด้านที่มีสภาพการดำเนินงานน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

กานต์พิชชาภา ถนอมพันธ์ (2559, หน้า 1) ได้ศึกษาการบริหารการศึกษาตาม มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขั้นพัฒนา กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมาก คือ ด้าน ความพึงพอใจ รองลงมาคือ ด้านครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูดูแลเด็ก ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติน้อย คือ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านความพึงพอใจ โดย ภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมาก คือ ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึง พพอใจคุณภาพผู้เรียน รองลงมา คือ ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจในความประพฤติ การ

ปฏิบัติตนให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือ ด้านอื่น ๆ ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/ครู/ผู้ดูแลเด็ก ด้านครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน รองลงมา คือ การมีคุณธรรมจริยธรรม และการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยคือ การมีความสามารถในการผลิตสื่อ และใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้อัตนเองและผู้เรียน และมีจำนวนครู/ผู้ดูแลเด็กและบุคลากรสนับสนุนเพียงพอ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้ปกครองและชุมชนให้การยอมรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองลงมาคือ ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนสนับสนุนในการจัดและพัฒนาการศึกษา ด้านหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพการบริหารการศึกษา รองลงมา คือ มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำทางวิชาการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการและการจัดการ ด้านผู้เรียน โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก และที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เล่นและปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ รองลงมา คือ สนใจและร่วมกิจกรรม การออกกำลังกาย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยคือ การมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามวัย ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมรายชื่ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย ของผู้เรียน รองลงมา คือ การส่งเสริมให้ครู/ผู้ดูแลเด็ก จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาไทยอย่างสร้างสรรค์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ มีอัตราอัตราจำนวนต่อห้องเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด

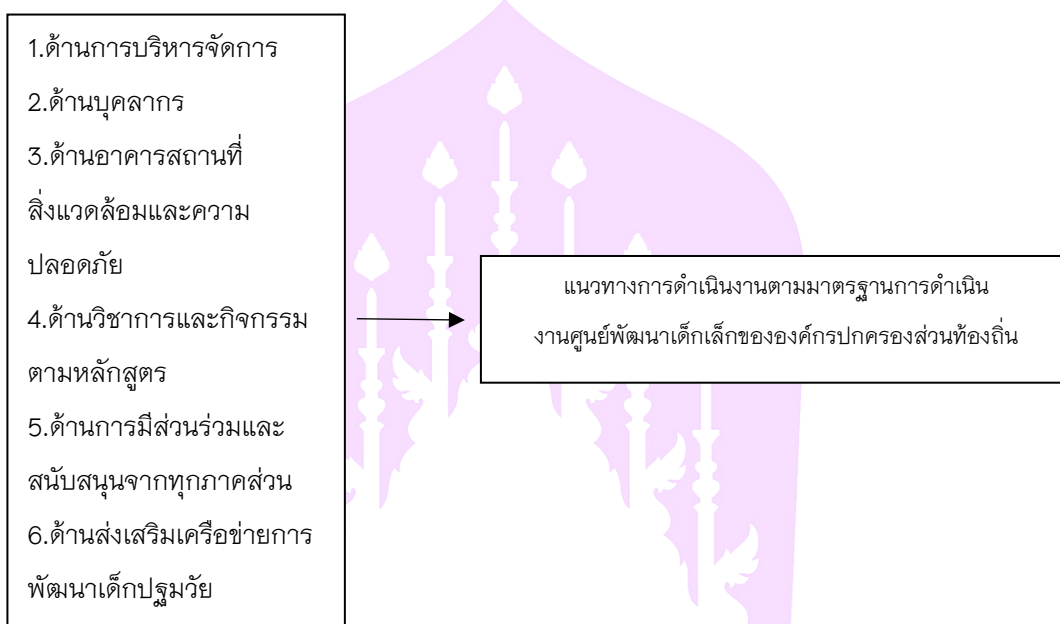
สมใจ พรหมทองบุญ (2559, หน้า 1) ได้ศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา พบว่า

1. คณะกรรมการบริหารและครูมีความคิดเห็นต่อ ประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านบุคลากร ด้านส่งเสริมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านการบริหารจัดการ และด้านอาคารสถานที่ และความปลอดภัย ตามลำดับ

2. คณะกรรมการบริหารและครู ที่มีตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

ยกเว้นรายด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับพฤติกรรมการศึกษาและประสบการณ์ที่ไม่แตกต่างกัน

สรุปกรอบแนวคิด

ภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิด

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น 12 คน คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 12 คน ครู 12 คน ผู้ดูแลเด็ก 12 คน ผู้ปกครอง 72 คน รวม 120 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท(Likert) ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม เกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 102) ดังนี้

5	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติมาก
3	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติน้อย
1	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถาม เกี่ยวกับ ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาหลักการ ทฤษฎีจากตำรา เอกสาร บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือ

2. สร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเรื่องที่จะศึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบ ภาษาและความถูกต้องทางวิชาการแล้วปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

3.1 นางเครือวัลย์ ดงปาลี ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

3.2 นางปนอม ตีปะตึง ตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

3.3 ผศ.ดร.รักษิต สุทธิพงษ์ ตำแหน่ง อาจารย์ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

โดยพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา (Wording) ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Congruence) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา ตามวิธีการของ โรวินเนลลี และแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hombleton, 1978 : หน้า 34-37 อ้างถึงใน ผ่องศรี วาณิชศุภวงค์, 2546 : 140) โดยกำหนดคะแนนไว้ดังนี้

+ 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามสามารถวัดตัวแปรที่ศึกษาได้

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสามารถวัดตัวแปรตามที่ศึกษาได้หรือไม่

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สามารถวัดตัวแปรตามที่ศึกษาได้

จากนั้นนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ย เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปถือว่าเป็นคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ความตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ และทุกข้อได้ค่า IOC มากกว่า 0.5

4. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและความคิดเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน

5. นำข้อมูลที่ได้จากการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96

6. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีมหาวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อขอความร่วมมือไปยังศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3 แห่ง ในเขตอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล โดยขอเก็บข้อมูลทางออนไลน์

2. เก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามออนไลน์ และรอเก็บแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลตามจำนวนที่ส่งไป 120 ชุด ได้รับกลับคืนมา 120 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ค่าความถี่ (f) เป็นรายข้อ รายด้านและโดยรวมแล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามวิธีการประเมินค่า (Likert's scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับ	5	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ระดับ	3	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
ระดับ	1	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

หาค่าคะแนนรวมและค่าคะแนนรวมเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก ซึ่งการแปลความหมายระดับสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ใช้หลักเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50–5.00 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50–4.49 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50–3.49 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50–2.49 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00–1.49 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

6.วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพข้อเสนอแนะ เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จากข้อเสนอแนะ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถาม โดยแบ่ง ออกเป็น 3 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่และร้อยละ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	35	29.17
หญิง	85	70.83
รวม	120	100.00
อายุ		
ไม่เกิน 30 ปี	49	40.83
31 – 40 ปี	10	8.33
41 – 50 ปี	23	19.67
51 ปี ขึ้นไป	38	31.67
รวม	120	100.00

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม		
ผู้บริหารท้องถิ่น	12	10.00
คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	12	10.00
ครูผู้ดูแลเด็ก	12	10.00
ผู้ดูแลเด็ก	12	10.00
ผู้ปกครอง	12	10.00
รวม	120	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	69	57.50
ปริญญาตรี	23	19.67
ปริญญาโท	20	16.67
ปริญญาเอก	8	6.67

จากตาราง 1 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม 120 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 70.83 และเป็นเพศชายจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 29.17 เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จำนวน 49 คน อายุไม่เกิน 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.83 รองลงมา คือ อายุ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 31.67 อายุ 41-50 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 19.67 และอายุ 31-40 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ตามลำดับผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองเด็ก 72 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ส่วนที่เหลือเป็น ผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก อย่างละ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 10 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 รองลงมา คือ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 19.67 รองลงมา คือ จบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 รองลงมา คือ จบการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงาน ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการปฏิบัติและลำดับที่ของสภาพการดำเนินงาน ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ในภาพรวม

ด้าน	มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	(n=120)		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.91	0.36	มากที่สุด	1
2	ด้านบุคลากร	4.84	0.42	มาก	3
3	ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.87	0.41	มาก	2
4	ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	4.82	0.40	มาก	4
5	ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	4.77	0.39	มาก	6
6	ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	4.81	0.38	มาก	5
รวมเฉลี่ย		4.84	0.40	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.84$) ด้านที่มีมาตรฐานมากที่สุด คือ ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.91$) รองลงมา คือ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.87$) ระดับมาก รองลงมา คือ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.84$) ระดับมาก รองลงมา คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($\bar{X} = 4.82$) ระดับมาก รองลงมา คือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 4.81$) ระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ($\bar{X} = 4.77$) ระดับมาก ตามลำดับ

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานตาม
มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้าน	สภาพการดำเนินงานด้านการ บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	(n=120)		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ผู้บริหารมีความรู้ในการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.93	0.35	มาก	2
2	ผู้บริหารมีนโยบายในการบริหารงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชัดเจน	4.89	0.31	มาก	3
3	ผู้บริหารมีการสำรวจความ ต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง	4.88	0.41	มาก	4
4	ผู้บริหารมีการควบคุมคุณภาพการ ดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เสมอ	4.94	0.35	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย		4.91	0.36	มาก	

จากตาราง 3 พบว่า มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.91$) โดยข้อที่
มีมาตรฐานมากที่สุดคือ ผู้บริหารมีการควบคุมคุณภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.94$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้บริหารมีความรู้ในการดำเนินงาน
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.93$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้บริหารมีนโยบายในการ
บริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.89$) อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย
ที่สุด คือ ผู้บริหารมีการสำรวจความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ($\bar{X} = 4.88$) อยู่ในระดับมาก
ตามลำดับ

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานตาม
มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์การปกครองส่วน
ท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ด้านบุคลากร

ด้าน	สภาพการดำเนินงาน ด้านบุคลากร	(n=120)		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	หัวหน้าศูนย์ ครูผู้ดูแลเด็ก มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ในสาขาวิชาเอกปฐมวัย	4.95	0.35	มากที่สุด	1
2	ผู้ดูแลเด็กมีการสังเกตบันทึกพัฒนาการเด็กไว้เป็นปัจจุบันและเป็นระบบ	4.94	0.38	มาก	2
3	ผู้ดูแลเด็กเป็นสื่อกลางสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง	4.68	0.48	มาก	5
4	บุคลากรมีการส่งเสริมการดูแลสุขภาพอนามัยและให้เด็กได้รับการฝึกฝนตามวัยเต็มศักยภาพ	4.78	0.45	มาก	4
5	บุคลากรมีการประเมินตนเองทุกปีเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	4.68	0.43	มาก	3
รวมเฉลี่ย		4.91	0.42	มาก	

จากตาราง 4 พบว่า มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.91$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือหัวหน้าศูนย์ ครูผู้ดูแลเด็ก มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ในสาขาวิชาเอกปฐมวัย ($\bar{X} = 4.95$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือผู้ดูแลเด็กมีการสังเกตบันทึกพัฒนาการเด็กไว้เป็นปัจจุบันและเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.94$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือบุคลากรมีการประเมินตนเองทุกปีเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.86$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือบุคลากรมีการส่งเสริมการดูแลสุขภาพอนามัยและให้เด็กได้รับการฝึกฝนตามวัยเต็มศักยภาพ ($\bar{X} = 4.78$) อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือผู้ดูแลเด็กเป็นสื่อกลางสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.68$) อยู่ในระดับมาก

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานตาม
มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและ
ความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้าน	สภาพการดำเนินงานด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความ ปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	(n=120)		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในพื้นที่ที่ เหมาะสมมีความปลอดภัย	4.93	0.38	มาก	3
2	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรการในการ ป้องกันอัคคีภัย	4.78	0.41	มาก	10
3	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหน้าต่าง-ประตูที่ไม่ กีดขวางทางลมและแสงสว่างเข้า-ออก	4.79	0.45	มาก	9
4	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสะอาด เหมาะสมสำหรับปฏิบัติกิจกรรม	4.90	0.35	มาก	6
5	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระบบตัดไฟ อัตโนมัติ พร้อมใช้งานเมื่อเกิดอัคคีภัย	4.85	0.43	มาก	7
6	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการติดตั้งเครื่อง ดับเพลิงอย่างน้อยชั้นละ 1 เครื่อง	4.91	0.31	มาก	5
7	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีปลั๊กไฟที่สูงจากพื้น 1.5 เมตรและมีฝาครอบ	4.93	0.48	มาก	4
8	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีเวชภัณฑ์สำหรับ ปฐมพยาบาลเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินและ ห่างจากมือเด็ก	4.83	0.35	มาก	8
9	ภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ ห่างจากแหล่งอบายมุข เสียดสี กลิ้ง ฝุ่นละออง รบกวน	4.95	0.43	มากที่สุด	1

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้าน	สภาพการดำเนินงานด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความ ปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	(n=120)		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
10	ภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพื้นที่ให้ เด็กเล่นกลางแจ้ง ไม่น้อยกว่า 2 ตาราง เมตร ต่อเด็ก 1 คน	4.94	0.47	มาก	2
11	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการฝึกซ้อม อุบัติเหตุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	4.72	0.50	มาก	11
รวมเฉลี่ย		4.87	0.41	มาก	

จากตาราง 5 พบว่า มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.87$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปลอดภัยถูกสุขลักษณะ ห่างจากแหล่งอบายมุขเสียง กลิ่น ฝุ่นละออง รบกวน ($\bar{X} = 4.95$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพื้นที่ให้เด็กเล่นกลางแจ้ง ไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน ($\bar{X} = 4.94$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมมีความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.93$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีปลั๊กไฟที่สูงจากพื้น 1.5 เมตรและมีฝาครอบ ($\bar{X} = 4.93$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อยชั้นละ 1 เครื่อง ($\bar{X} = 4.91$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสะอาดเหมาะสมสำหรับปฏิบัติกิจกรรม ($\bar{X} = 4.90$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระบบตัดไฟอัตโนมัติ พร้อมใช้งานเมื่อเกิดอัคคีภัย ($\bar{X} = 4.85$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาลเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินและห่างจากมือเด็ก ($\bar{X} = 4.83$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหน้าต่าง-ประตูที่ไม่กีดขวางทางลมและแสงสว่างเข้า-ออก ($\bar{X} = 4.79$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรการในการป้องกันอัคคีภัย ($\bar{X} = 4.78$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการฝึกซ้อมอุบัติเหตุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ($\bar{X} = 4.72$) อยู่ในระดับมาก

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานตาม
มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์การปกครองส่วน
ท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ด้านวิชาการและกิจกรรมตาม
หลักสูตร

ด้าน	สภาพการดำเนินงานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร	(n=120)		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการศึกษาที่ให้ การศึกษาและอบรมเลี้ยงดูเด็กควบคู่กันไป	4.94	0.25	มากที่สุด	1
2	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการศึกษาที่ ให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้	4.72	0.43	มาก	11
3	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการศึกษาที่ ให้เด็กแสดงความสามารถของแต่ละ บุคคลให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา	4.84	0.31	มาก	9
4	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการให้ชุมชนและ ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก	4.91	0.34	มาก	3
5	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดประสบการณ์ ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นและผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม	4.68	0.38	มาก	13
6	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรม ประจำวันให้เด็กได้ใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็ก	4.93	0.42	มาก	2
7	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดให้เด็กได้ เล่นเสรีตามมุมประสบการณ์กลางแจ้ง อย่างน้อยวันละ 40-60 นาทีต่อวัน	4.83	0.47	มาก	10
8	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมที่ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม อยู่เสมอ	4.67	0.31	มาก	14
9	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมที่ พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก มัดใหญ่ของเด็ก	4.85	0.47	มาก	8

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้าน	สภาพการดำเนินงานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร	(n=120)		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
10	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมที่พัฒนาด้านภาษาได้อย่างเหมาะสม	4.65	0.43	มาก	15
11	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมให้เด็กได้รับอาหารครบ 5 หมู่ตามหลักโภชนาการสำหรับเด็ก	4.90	0.49	มาก	4
12	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดน้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอสำหรับเด็ก	4.89	0.41	มาก	5
13	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดให้มีสารนิเทศรายบุคคลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน	4.88	0.45	มาก	6
14	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นทักษะชีวิตประจำวันและส่งเสริมคุณลักษณะที่ดี	4.87	0.31	มาก	7
15	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ	4.71	0.50	มาก	13
รวมเฉลี่ย		4.82	0.40	มาก	

จากตาราง 6 พบว่า มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.82) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการศึกษาที่ให้การศึกษาและอบรมเลี้ยงดูเด็กควบคู่กันไป ($\bar{X}$ =4.94) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมประจำวันให้เด็กได้ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็ก ($\bar{X}$ =4.93) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการให้ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก ($\bar{X}$ =4.91) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมให้เด็กได้รับอาหารครบ 5 หมู่ตามหลักโภชนาการสำหรับเด็ก ($\bar{X}$ =4.90) อยู่ในระดับมาก

รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดให้มีน้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอสำหรับเด็ก ($\bar{X}=4.89$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดให้มีสารนิเทศรายบุคคลเกี่ยวกับ พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน ($\bar{X}=4.88$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นทักษะชีวิตประจำวันและ ส่งเสริมคุณลักษณะที่ดี ($\bar{X}=4.87$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัด กิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก มัดใหญ่ของเด็ก ($\bar{X}=4.85$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการศึกษาที่让孩子แสดงความสามารถของแต่ละบุคคลให้มีความ พร้อมด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ($\bar{X}=4.84$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดให้เด็กได้เล่นเสรีตามมุมประสบการณ์กลางแจ้งอย่างน้อยวัน ละ 40-60 นาทีต่อวัน ($\bar{X}=4.83$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัด การศึกษาที่让孩子สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ($\bar{X}=4.72$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ($\bar{X}=4.71$) อยู่ ในระดับมาก รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับ เด็กอื่นและผู้ใหญ่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ($\bar{X}=4.68$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม อยู่เสมอ ($\bar{X}=4.67$) อยู่ใน ระดับมาก ส่วนข้อที่พบว่ามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมที่ พัฒนาด้านภาษาได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}=4.65$) อยู่ในระดับมาก

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานตาม
มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์การปกครองส่วน
ท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจาก
ทุกภาคส่วน

ด้าน	สภาพการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	(n=120)		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ผู้ดูแลเด็กมีบทบาทในการเชื่อมโยงชุมชนและบ้านให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา	4.83	0.35	มาก	4
2	บุคลากรมีการจัดให้มีการประชุมร่วมกับชุมชนเสมอ	4.67	0.38	มาก	10
3	บุคลากรมีการสร้างสัมพันธ์กับชุมชนโดยการแจ้งผลพัฒนาการเด็กประจำทุกภาคเรียน	4.85	0.45	มาก	3
4	บุคลากรมีการประชุมชี้แจงผู้ปกครองปฐมนิเทศ ก่อนเปิดภาคเรียนทุกปี	4.88	0.25	มากที่สุด	1
5	ผู้ดูแลเด็กมีการเยี่ยมบ้านเด็กเป็นรายบุคคลอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง	4.86	0.43	มาก	2
6	บุคลากรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.79	0.47	มาก	6
7	บุคลากรมีการส่งเสริมการให้ความรู้เรื่อง การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ให้แก่ผู้ปกครอง	4.71	0.41	มาก	8
8	บุคลากรมีการจัดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และมีการจัดให้เด็กได้ศึกษานอกสถานที่อย่างเหมาะสม	4.65	0.31	มาก	11
9	บุคลากรมีการชี้แจงเกี่ยวกับทิศทางในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.73	0.38	มาก	7

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้าน	สภาพการดำเนินงานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร	(n=120)		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
10	บุคลากรมีการเปิดโอกาสให้ชุมชนแสดง ความคิดเห็นและมีการให้ข้อมูลข่าวสาร ของชุมชน	4.82	0.48	มาก	5
11	บุคลากรมีการออกเยี่ยมเด็ก เมื่อเกิด โรคระบาดหรือขาดเรียนนานผิดปกติ	4.68	0.43	มาก	9
รวมเฉลี่ย		4.77	0.39	มาก	

จากตาราง 7 พบว่า มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.77$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บุคลากรมีการประชุมชี้แจงผู้ปกครอง ปฐมนิเทศ ก่อนเปิดภาคเรียนทุกปี ($\bar{X} = 4.88$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้ดูแลเด็กมีการเยี่ยมบ้านเด็กเป็นรายบุคคลอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ($\bar{X} = 4.86$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการสร้างสัมพันธ์กับชุมชนโดยการแจ้งผลพัฒนาการเด็กประจำทุกภาคเรียน ($\bar{X} = 4.85$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้ดูแลเด็กมีบทบาทในการเชื่อมโยงชุมชนและบ้านให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ($\bar{X} = 4.83$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการเปิดโอกาสให้ชุมชนแสดงความคิดเห็นและมีการให้ข้อมูลข่าวสารของชุมชน ($\bar{X} = 4.82$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.79$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการชี้แจงเกี่ยวกับทิศทางในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.73$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการส่งเสริมการให้ความรู้ เรื่อง การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ให้แก่ผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.71$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการออกเยี่ยมเด็ก เมื่อเกิดโรคระบาด หรือขาดเรียนนานผิดปกติ ($\bar{X} = 4.68$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการจัดให้มีการประชุมร่วมกับชุมชนเสมอ ($\bar{X} = 4.67$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่พบว่ามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ บุคลากรมีการจัดแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและมีการจัดให้เด็กได้ศึกษานอกสถานที่อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.65$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานตาม
มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์การปกครองส่วน
ท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็ก
ปฐมวัย

ด้าน	สภาพการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	(n=120)		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	บุคลากรมีการช่วยกันพัฒนาชุมชนโดยการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	4.71	0.43	มาก	7
2	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินติดตามผลการดำเนินงานในลักษณะไตรมาส	4.68	0.45	มาก	8
3	บุคลากรมีการประชาสัมพันธ์และประสานงานการดำเนินงานให้ทุกระดับได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง	4.77	0.38	มาก	6
4	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดแข่งขันทักษะทางวิชาการของเด็กระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอและระดับจังหวัด	4.89	0.31	มาก	3
5	ผู้ดูแลเด็กมีการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	4.93	0.25	มากที่สุด	1
6	บุคลากรมีการประกวดห้องเรียนระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4.85	0.41	มาก	5
7	บุคลากรมีการผลิตสื่อนวัตกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระดับอำเภอ	4.65	0.47	มาก	9
8	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแข่งขันกีฬาสำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในเครือข่าย	4.90	0.35	มาก	2

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้าน	สภาพการดำเนินงานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร	(n=120)		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
9	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการแข่งขัน กีฬาเด็กระดับองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด	4.88	0.48	มาก	4
รวมเฉลี่ย		4.81	0.40	มาก	

จากตาราง 8 พบว่า มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.81$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้ดูแลเด็กมีการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ($\bar{X} = 4.93$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแข่งขันกีฬาสำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในเครือข่าย ($\bar{X} = 4.90$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดแข่งขันทักษะทางวิชาการของเด็กระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ($\bar{X} = 4.89$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการแข่งขันกีฬาเด็กระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ($\bar{X} = 4.88$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการประกวดห้องเรียนระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.85$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการประชาสัมพันธ์และประสานงานการดำเนินงานให้ทุกระดับได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.77$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการช่วยกันพัฒนาชุมชนโดยการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 4.71$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินติดตามผลการดำเนินงานในลักษณะไตรภาค ($\bar{X} = 4.68$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่พบว่ามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ บุคลากรมีการผลิตสื่อนวัตกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระดับอำเภอ ($\bar{X} = 4.65$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะ

เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า อยากให้มีการสำรวจความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง อยากให้ผู้บริหารมีนโยบายในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชัดเจน และอยากให้มีการควบคุมคุณภาพการดำเนินงานให้ดีกว่าเดิม

2. ด้านบุคลากร

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยากให้ บุคลากรเป็นสื่อกลางสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็ก ผู้ปกครอง อยากให้มีการส่งเสริมการดูแลสุขภาพอนามัยและให้เด็กได้รับการฝึกฝนตามศักยภาพ และบุคลากรมีการประเมินตนเองทุกปีเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

ผู้ปกครองเด็กส่วนใหญ่อยากให้มีการฝึกซ้อมอุบัติเหตุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการซักซ้อมเมื่อเกิดอุบัติเหตุ อยากให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย มีหน้าต่างและประตูที่ไม่กีดขวางทางลมและแสงสว่างเข้า-ออก และอยากให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาลเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินและห่างจากมือเด็ก

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยากให้มีการพัฒนาด้านภาษาให้เด็กให้มากยิ่งขึ้น อยากให้มีกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม อยู่เสมอ และอยากให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นและผู้ใหญ่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยากให้มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้เด็กได้ออกไปศึกษานอกสถานที่บ้าง อยากให้บุคลากรมีการจัดประชุมร่วมกับชุมชนเสมอ อยากให้บุคลากรมีการออกเยี่ยมบ้านเด็กอย่างสม่ำเสมอ เมื่อเกิดโรคระบาดหรือมีการขาดเรียนผิดปกติ

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ผู้บริหารอยากให้บุคลากรผลิตสื่อนวัตกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้น อยากให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินติดตามผลการดำเนินงานในลักษณะไตรภาค อยากให้บุคลากรมีการช่วยกันพัฒนาชุมชน โดยสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยเรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผลปรากฏตามรายละเอียด ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 120 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 70.83 และเป็นเพศชายจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 29.17 เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จำนวน 49 คน อายุไม่เกิน 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.83 รองลงมา คือ อายุ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 31.67 อายุ 41-50 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 19.67 และอายุ 31-40 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ตามลำดับผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองเด็ก 72 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ส่วนที่เหลือเป็นผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก อย่างละ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 10 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 รองลงมา คือ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 19.67 รองลงมา คือ จบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 รองลงมา คือ จบการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67

1. จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองลงมา คือ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านบุคลากร ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีการควบคุมคุณภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารมีความรู้ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารมีนโยบายในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชัดเจน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการสำรวจความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านบุคลากร พบว่า มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือหัวหน้าศูนย์ ครูผู้ดูแลเด็ก มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ในสาขาวิชาเอกปฐมวัย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้ดูแลเด็กมีการสังเกตบันทึกพัฒนาการเด็กไว้เป็นปัจจุบันและเป็นระบบ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือบุคลากรมีการประเมินตนเองทุกปีเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือบุคลากรมีการส่งเสริมการดูแลสุขภาพอนามัยและให้เด็กได้รับการฝึกฝนตามวัยเต็มศักยภาพ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้ดูแลเด็กเป็นสื่อกลางสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า มีสภาพการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปลอดภัยถูกสุขลักษณะ ห่างจากแหล่งอบายมุข เสียง กลิ่น ฝุ่นละออง รบกวน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพื้นที่ให้เด็กเล่นกลางแจ้ง ไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมมีความปลอดภัย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีปลั๊กไฟที่สูงจากพื้น 1.5 เมตรและมีฝาครอบ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี

การติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อยชั้นละ 1 เครื่อง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสะอาดเหมาะสมสำหรับปฏิบัติกิจกรรม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระบบตัดไฟอัตโนมัติ พร้อมใช้งานเมื่อเกิดอัคคีภัย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาลเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินและห่างจากมือเด็ก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหน้าต่าง-ประตูที่ไม่กีดขวางทางลมและแสงสว่างเข้า-ออก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรการในการป้องกันอัคคีภัย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการฝึกซ้อมอุบัติเหตุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า มีสภาพการดำเนินงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการศึกษาที่ให้การศึกษาระดับปฐมวัยและอนุบาลควบคู่กันไปด้วย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมประจำวันให้เด็กได้ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็ก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการให้ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมให้เด็กได้รับอาหารครบ 5 หมู่ตามหลักโภชนาการสำหรับเด็ก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดให้มีน้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอสำหรับเด็ก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดให้มีสารนิเทศรายบุคคลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นทักษะชีวิตประจำวันและส่งเสริมคุณลักษณะที่ดี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก มัดใหญ่ของเด็ก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการศึกษาที่让孩子แสดงความสามารถของแต่ละบุคคลให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดให้เด็กได้เล่นเสรีตามมุมประสบการณ์กลางแจ้งอย่างน้อยวันละ 40-60 นาทีต่อวัน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการศึกษาที่让孩子สามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กมี

ปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นและผู้ใหญ่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม อยู่เสมอ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่พบว่ามีความน่าสนใจน้อยที่สุด คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมที่พัฒนาด้านภาษาได้อย่างเหมาะสม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน พบว่า มีสภาพการดำเนินงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความน่าสนใจมากที่สุด คือ บุคลากรมีการประชุมชี้แจงผู้ปกครอง ปฐมนิเทศ ก่อนเปิดภาคเรียนทุกปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้ดูแลเด็กมีการเยี่ยมบ้านเด็กเป็นรายบุคคลอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการสร้างสัมพันธ์กับชุมชนโดยการแจ้งผลพัฒนาการเด็กประจำทุกภาคเรียน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้ดูแลเด็กมีบทบาทในการเชื่อมโยงชุมชนและบ้านให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการเปิดโอกาสให้ชุมชนแสดงความคิดเห็นและมีการให้ข้อมูลข่าวสารของชุมชน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการชี้แจงเกี่ยวกับทิศทางในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการส่งเสริมการให้ความรู้ เรื่อง การอบรมเลี้ยงดูเด็กให้แก่ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการออกเยี่ยมเด็กเมื่อเกิดโรคระบาด หรือขาดเรียนนานผิดปกติ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการจัดให้มีการประชุมร่วมกับชุมชนเสมอ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่พบว่ามีความน่าสนใจน้อยที่สุด คือ บุคลากรมีการจัดแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและมีการจัดให้เด็กได้ศึกษานอกสถานที่อย่างเหมาะสม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า มีสภาพการดำเนินงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความน่าสนใจมากที่สุดคือ ผู้ดูแลเด็กมีการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแข่งขันกีฬาสำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในเครือข่าย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดแข่งขันทักษะทางวิชาการของเด็กระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการแข่งขันกีฬาเด็กระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ และ ระดับจังหวัด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการประกวดห้องเรียนระหว่างองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการประชาสัมพันธ์และประสานงานการดำเนินงานให้ทุกระดับได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคลากรมีการช่วยกันพัฒนาชุมชนโดยการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินติดตามผลการดำเนินงานในลักษณะไตรมาส มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่พบว่ามีความเฉลียวฉลาดที่สุด คือ บุคลากรมีการผลิตสื่อนวัตกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระดับอำเภอ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2. จากการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า

2.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่ายากให้มีการสำรวจความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ยากให้ผู้บริหารมีนโยบายในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชัดเจน และอยากให้มีการควบคุมคุณภาพการดำเนินงานให้ดีกว่าเดิม

2.2 ด้านบุคลากร

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยากให้มีบุคลากรเป็นสื่อกลางสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็ก ผู้ปกครอง อยากให้มีการส่งเสริมการดูแลสุขอนามัยและให้เด็กได้รับการฝึกฝนตามศักยภาพ และบุคลากรมีการประเมินตนเองทุกปีเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

2.3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

ผู้ปกครองเด็กส่วนใหญ่อยากให้มีการฝึกซ้อมอุบัติเหตุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการซักซ้อมเมื่อเกิดอุบัติเหตุ อยากให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย มีหน้าต่างและประตูที่ไม่กีดขวางทางลมและแสงสว่างเข้า-ออก และอยากให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาลเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินและห่างจากมือเด็ก

2.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยากให้มีการพัฒนาด้านภาษาให้เด็กให้มากยิ่งขึ้น อยากให้มีกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม อยู่เสมอ และอยากให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นและผู้ใหญ่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยากให้มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้เด็กได้ออกไปศึกษานอกสถานที่บ้าง อยากให้บุคลากรมีการจัดประจําร่วมกับชุมชนเสมอ อยากให้บุคลากรมีการออกเยี่ยมบ้านเด็กอย่างสม่ำเสมอ เมื่อเกิดโรคระบาดหรือมีการขาดเรียนผิดปกติ

2.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ผู้บริหารอยากให้บุคลากรผลิตสื่อนวัตกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้น อยากให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินติดตามผลการดำเนินงานในลักษณะไตรภาค อยากให้บุคลากรมีการช่วยกันพัฒนาชุมชน โดยสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่สำคัญและสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และสามารถอภิปรายผลเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวมพบว่าค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการควบคุมคุณภาพการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารมีความรู้ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีนโยบายในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ ศรศร (2556, หน้า 1) ได้ศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอวังทรายพูนจังหวัดพิจิตร พบว่า ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอวังทรายพูนจังหวัดพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปลอดภัยถูกสุขลักษณะ ห่างจากแหล่งอบายมุข เสียง กลิ่น ฝุ่นละอองรบกวน ภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีพื้นที่ให้เด็กเล่นกลางแจ้ง ไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน และอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม ปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิต หาญสงคราม และไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2557, หน้า 1) ได้ศึกษาการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็ก

เล็ก สังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านบุคลากร ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก หัวหน้าศูนย์ ครู ผู้ดูแลเด็ก มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ในสาขาวิชาเอกปฐมวัย ผู้ดูแลเด็กมีการสังเกตบันทึกพัฒนาการเด็กไว้เป็นปัจจุบันและเป็นระบบ และบุคลากรมีการประเมินตนเองทุกปีเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกานต์พิชชาภา ฤณอมพันธ์ (2559, หน้า 1) ได้ศึกษา การบริหารการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชั้นพัฒนา กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความพึงพอใจ รองลงมาคือ ด้านครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

1.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการศึกษาที่ให้การศึกษาระดับปฐมวัยควบคู่กันไป มีการจัดกิจกรรมประจำวันให้เด็กได้ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กและมีการให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ ชินธุเอียง (2557, หน้า 1) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกลำไย อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า 1.ระดับการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกลำไย อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

1.5 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ดูแลเด็กมีการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแข่งขันกีฬาสำหรับครูผู้ดูแลเด็กเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในเครือข่าย มีการจัดแข่งขันทักษะทางวิชาการของเด็กระดับขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิริญา กิจกล้า, บุญช่วย ศิริเกษ และภารดี คำมา (2559, หน้า 61) ได้ศึกษาระดับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอนาดูน จังหวัดเลย พบว่า ด้านเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรมีการประชุมชี้แจงผู้ปกครอง ปฐมนิเทศ ก่อนเปิดภาคเรียนทุกปี ผู้ดูแลเด็กมีการเยี่ยมบ้านเด็กเป็นรายบุคคลอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง บุคลากรมีการสร้างสัมพันธ์กับชุมชนโดยการแจ้งผลพัฒนาการเด็กประจำทุกภาคเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมุสตี ศรีเพ็ญ และนันทิยา น้อยจันทร์ (2557, หน้า 1) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าม่วง อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร พบว่า โดยภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพการดำเนินงานสูงสุด จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ควรให้มีการสำรวจความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ผู้บริหารควรมีนโยบายที่ชัดเจน

2. ด้านบุคลากร

ควรให้บุคลากรเป็นสื่อกลางสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรมีการส่งเสริมการดูแลสุขภาพอนามัยและให้เด็กได้รับการฝึกฝนตามวัยเต็มศักยภาพ

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

ควรมีการฝึกซ้อมอุบัติภัยอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการซักซ้อมเมื่อเกิดอุบัติภัย ควรมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย ควรมีประตูหน้าต่างที่ไม่กีดขวางทางลมและแสงสว่าง เข้า-ออก และควรมีเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาลเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินและห่างจากมือเด็ก

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

ควรมีการพัฒนาด้านภาษาให้เด็กให้มากยิ่งขึ้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการจัดให้เด็กเล่นเสรีตามมุมประสบการณ์กลางแจ้งอย่างน้อยวันละ 40-60 นาทีต่อวัน ควรมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมอยู่เสมอ และควรมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นและผู้ใหญ่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเสนอแนะให้มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้เด็กได้ออกไปศึกษานอกสถานที่บ้าง ควรให้บุคลากรประชุมร่วมกับชุมชนเสมอ และควรมีการออกเยี่ยมบ้านเด็กเสมอเมื่อเกิดโรคระบาดหรือขาดเรียนนานผิดปกติ

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ผู้บริหารเสนอแนะให้บุคลากรผลิตสื่อนวัตกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการประเมินติดตามผลการดำเนินงานในลักษณะไตรภาค และควรมีการช่วยกันพัฒนาชุมชนโดยการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กเล็กอย่างมีประสิทธิภาพตามช่วงวัย ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

บรรณานุกรม

- กานต์พิชชาภา ถนอมพันธ์. (2559). การบริหารการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขั้นพัฒนา กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ, บทความวิจัย การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศษ.ม., มหาวิทยาลัยปทุมธานี. ปทุมธานี
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). บทความพิเศษการจัดการศึกษาท้องถิ่น ตอนที่ 7 คุณภาพการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2561 จาก https://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=49127& Key=news_research.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2561 จาก <https://www.udon.sueksa.go.th/web/?p=2674>.
- จารุณี อินทร์เพชร และกาญจนา บุญส่ง. (2559). ปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง คม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.
- ชิต หาญสงคราม และไพบุลย์ แจ่มพงษ์. (2557). การดำเนินงานด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. Journal of Education Graduate Studies Research, 8(1), 87-94.
- เบญจวรรณ ตรีตร. (2556). การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง คม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ.
- ผุสดี ศรีเพ็ญ และนันทิยา น้อยจันทร์. (2557). สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์กรบริหารส่วนตำบลท่าม่วง อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร วารสารวิชาการ เครือข่ายบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, 4(7), 117-130.
- พัชรินทร์ ชินเสียง. (2557). การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง คม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ.
- พิรุณญา กิจกล้า, บุญช่วย ศิริเกษ และภารตี คำมา. (2559). ระดับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็ก

เล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอนาดัง จังหวัดเลย การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง คม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ.

ภัทรพงศ์ งานวิไลสกุล. (2557). **การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามเกณฑ์มาตรฐาน ในสังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลเทิดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง คม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ.

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2559). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2562** จาก http://www.dla.go.th/work/e_book/eb1/std210550/0/0.htm.

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561–2579) **ราชกิจจานุเบกษา**. 135(82ก) หน้า 1–71.

สมใจ พรหมทองบุญ. (2559). **ประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา**. สารนิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, หาดใหญ่.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพะเยา
UNIVERSITY OF PHAYAO

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสอบถามเพื่อการศึกษา

เรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง การตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

2. สาระสำคัญของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ต้องการทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มี 6 ด้าน

1. ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

3. ในการตอบแบบสอบถามขอความกรุณาท่านได้ตอบคำถามทุกข้อ และโปรดตอบให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด เพราะจะทำให้การวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์อย่างแท้จริง ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยจะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ จะนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์หาผลรวมสำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น ผลวิจัยที่ปรากฏออกมาจะไม่เป็นผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ และด้านส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความร่วมมืออย่างดีจากทุกท่านในครั้งนี้

จันทร์สุดา ทราชมอ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย

แบบสอบถามเพื่อการศึกษา

เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1.เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2.อายุ

( ) ไม่เกิน 30 ปี

( ) 31-40 ปี

( ) 41-50 ปี

( ) 51 ปีขึ้นไป

3.กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม

( ) 1.ผู้บริหารท้องถิ่น

( ) 2.คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

( ) 3.ครูผู้ดูแลเด็ก

( ) 4.ผู้ดูแลเด็ก

( ) 5.ผู้ปกครอง

4.ระดับการศึกษา

( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี

( ) ปริญญาตรี

( ) ปริญญาโท

( ) ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือเพียงช่องเดียวตามความคิดของท่าน

5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก

3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง

2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อย

1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อ	มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก				
		5	4	3	2	1
1. ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						
1	ผู้บริหารมีความรู้ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
2	ผู้บริหารมีนโยบายในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชัดเจน					
3	ผู้บริหารมีการสำรวจความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง					
4	ผู้บริหารมีการควบคุมคุณภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ					
2. ด้านบุคลากร						
1	หัวหน้าศูนย์ ครูผู้ดูแลเด็ก มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ในสาขาวิชาเอกปฐมวัย					
2	ผู้ดูแลเด็กมีการสังเกตบันทึกพัฒนาการเด็กไว้เป็นปัจจุบันและเป็นระบบ					
3	ผู้ดูแลเด็กเป็นสื่อกลางสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง					
4	บุคลากรมีการส่งเสริมการดูแลสุขอนามัยและให้เด็กได้รับการฝึกฝนตามวัยเต็มศักยภาพ					
5	บุคลากรมีการประเมินตนเองทุกปีเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา					

ข้อ	มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก				
		5	4	3	2	1
3.ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						
1	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมมีความปลอดภัย					
2	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย					
3	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหน้าต่าง-ประตูที่ไม่กีดขวางทางลมและแสงสว่างเข้า-ออก					
4	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสะอาดเหมาะสมสำหรับปฏิบัติกิจกรรมเด็ก					
5	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระบบตัดไฟอัตโนมัติพร้อมใช้งานเมื่อเกิดอัคคีภัย					
6	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการติดตั้งดับเพลิงอย่างน้อยชั้นละ 1 เครื่อง					
7	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีปลั๊กไฟที่สูงจากพื้น 1.5 เมตรและมีฝาครอบ					
8	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาลเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินและห่างจากมือเด็ก					
9	ภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปลอดภัยถูกสุขลักษณะห่างจากแหล่งอบายมุข เสียง กลิ่น ฝุ่นละออง รบกวน					
10	ภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพื้นที่ให้เด็กเล่นกลางแจ้ง ไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน					
11	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการฝึกซ้อมอัคคีภัยอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง					
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร						
1	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการศึกษาที่ให้การศึกษาระดับปฐมวัยและอบรมเลี้ยงดูเด็กควบคู่กันไป					
2	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการศึกษาที่ให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้					

ข้อ	มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก				
		5	4	3	2	1
3	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการศึกษาที่让孩子แสดงความสามารถของแต่ละบุคคลให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา					
4	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการให้ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก					
5	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นและผู้ใหญ่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม					
6	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมประจำวันให้เด็กได้ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็ก					
7	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดให้เด็กได้เล่นเสรีตามมุมประสบการณ์กลางแจ้งอย่างน้อยวันละ 40-60 นาทีต่อวัน					
8	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม อยู่เสมอ					
9	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก มัดใหญ่ของเด็ก					
10	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมที่พัฒนาด้านภาษาได้อย่างเหมาะสม					
11	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมให้เด็กได้รับอาหารครบ 5 หมู่ตามหลักโภชนาการสำหรับเด็กโภชนาการสำหรับเด็ก					
12	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดให้มีน้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอสำหรับเด็ก					
13	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดให้มีสารนิเทศรายบุคคลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน					

ข้อ	มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก				
		5	4	3	2	1
14	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นทักษะชีวิตประจำวันและส่งเสริมคุณลักษณะที่ดี					
15	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมประจำวันที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ					
5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน						
1	ผู้ดูแลเด็กมีบทบาทในการเชื่อมโยงชุมชนและบ้านให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา					
2	บุคลากรมีการจัดให้มีการประชุมร่วมกับชุมชนเสมอ					
3	บุคลากรมีการสร้างสัมพันธ์กับชุมชนโดยการแจ้งผลพัฒนาการเด็กประจำทุกภาคเรียน					
4	บุคลากรมีการประชุมชี้แจงผู้ปกครอง ปฐมนิเทศ ก่อนเปิดภาคเรียนทุกปี					
5	ผู้ดูแลเด็กมีการเยี่ยมบ้านเด็กเป็นรายบุคคลอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง					
6	บุคลากรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง					
7	บุคลากรมีการส่งเสริมการให้ความรู้ เรื่อง การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ให้แก่ผู้ปกครอง					
8	บุคลากรมีการจัดแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและมีการจัดให้เด็กได้ศึกษานอกสถานที่อย่างเหมาะสม					
9	บุคลากรมีการชี้แจงเกี่ยวกับทิศทางในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
10	บุคลากรมีการเปิดโอกาสให้ชุมชนแสดงความคิดเห็นและมีการให้ข้อมูลข่าวสารของชุมชน					
11	บุคลากรมีการออกเยี่ยมเด็ก เมื่อเกิดโรคระบาด หรือขาดเรียนนานผิดปกติ					

ข้อ	มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก				
		5	4	3	2	1
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย						
1	บุคลากรมีการช่วยกันพัฒนาชุมชนโดยการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย					
2	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินติดตามผลการดำเนินงานในลักษณะไตรภาค					
3	บุคลากรมีการประชาสัมพันธ์และประสานงานการดำเนินงานให้ทุกระดับได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง					
4	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดแข่งขันทักษะทางวิชาการของเด็กระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด					
5	ผู้ดูแลเด็กมีการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง					
6	บุคลากรมีการประกวดห้องเรียนระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
7	บุคลากรมีการผลิตสื่อนวัตกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระดับอำเภอ					
8	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแข่งขันกีฬาสำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในเครือข่าย					
9	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการแข่งขันกีฬาเด็กระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด					

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

.....

.....

.....

2.ด้านบุคลากร

.....

.....

.....

3.ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

.....

.....

.....

4.ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

.....

.....

.....

5.ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

.....

.....

.....

6.ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค ผลการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตารางแสดงผลการหาด้ชนี
ความสอดคล้องของเครื่องมือตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

ข้อ	สภาพการดำเนินงานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก							
1	ผู้บริหารมีความรู้ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	ผู้บริหารมีนโยบายในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	ผู้บริหารมีการสำรวจความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	ผู้บริหารมีการควบคุมคุณภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านบุคลากร							
1	หัวหน้าศูนย์ ครูผู้ดูแลเด็ก มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ในสาขาวิชาเอกปฐมวัย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	ผู้ดูแลเด็กมีการสังเกตบันทึกพัฒนาการเด็กไว้เป็นปัจจุบันและเป็นระบบ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	ผู้ดูแลเด็กเป็นสื่อกลางสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กพ่อแม่ ผู้ปกครอง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				ค่า IOC	แปรมผล
		คนที่ 1	คนที่ ที่2	คนที่ 3	รวม		
4	บุคลากรมีการส่งเสริมการดูแลสุขภาพอนามัยและให้เด็กได้รับการฝึกฝนตามวัยเต็มศักยภาพ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	บุคลากรมีการประเมินตนเองทุกปี เพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก							
1	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมมีความปลอดภัย	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
2	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหน้าต่าง-ประตูที่ไม่กีดขวางทางลมและแสงสว่างเข้า-ออก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสะอาดเหมาะสมสำหรับปฏิบัติกิจกรรมเด็ก	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
5	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระบบตัดไฟอัตโนมัติ พร้อมใช้งานเมื่อเกิดอัคคีภัย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการติดตั้งดับเพลิงอย่างน้อยชั้นละ 1 เครื่อง	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
7	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีปลั๊กไฟที่สูงจากพื้น 1.5 เมตรและมีฝาครอบ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาล เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินและห่างจากมือเด็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				ค่า IOC	แปรมผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
9	ภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปลอดภัยถูกสุขลักษณะ ห่างจากแหล่งอบายมุข เสียง กลิ่น ฝุ่นละออง รบกวน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	ภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพื้นที่ให้เด็กเล่นกลางแจ้ง ไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการฝึกซ้อมอุบัติเหตุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร							
1	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดการศึกษาที่ให้การศึกษาระบบบูรณาการเรียนรู้แบบองค์รวม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดการศึกษาที่ช่วยให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดการศึกษาที่ให้การศึกษาระดับเด็ก แสดงความสามารถของแต่ละบุคคล ให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการให้ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นและผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				ค่า IOC	แปรมผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
6	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมประจำวันให้เด็กได้ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็ก	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
7	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดให้เด็กได้เล่นเสรีตามมุมประสบการณ์กลางแจ้งอย่างน้อยวันละ 40-60 นาทีต่อวัน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม อยู่เสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก มัดใหญ่ของเด็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมที่พัฒนาด้านภาษาได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมให้เด็กได้รับอาหารครบ 5 หมู่ตามหลักโภชนาการสำหรับเด็ก	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
12	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดให้น้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอสำหรับเด็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดให้น้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอสำหรับเด็ก	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้

ข้อ	สภาพการดำเนินงานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				ค่า IOC	แปรมผล
		คนที่ 1	คนที่ ที่2	คนที่ 3	รวม		
14	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัด ประสบการณ์ให้เด็กอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นทักษะชีวิตประจำวันและ ส่งเสริมคุณลักษณะที่ดี	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัด กิจกรรมประจำวัน ที่ส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน							
1	ผู้ดูแลเด็กมีบทบาทในการเชื่อมโยง ชุมชนและบ้านให้มีส่วนร่วมในการ พัฒนาการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	บุคลากรมีการจัดให้มีการประชุม ร่วมกับชุมชนเสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	บุคลากรมีการสร้างสัมพันธ์กับ ชุมชนโดยการแจ้งผลพัฒนาการ เด็กประจำทุกภาคเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	บุคลากรมีการประชุมชี้แจง ผู้ปกครอง ปฐมนิเทศ ก่อนเปิดภาค เรียนทุกปี	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	ผู้ดูแลเด็กมีการเยี่ยมบ้านเด็กเป็น รายบุคคลอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	บุคลากรมีการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	บุคลากรมีการส่งเสริมการให้ ความรู้ เรื่อง การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ให้แก่ผู้ปกครอง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	สภาพการดำเนินงานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				ค่า IOC	แปรมผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
8	บุคลากรมีการจัดแหล่งเรียนรู้ใน ชุมชนและมีการจัดให้เด็กได้ศึกษา นอกสถานที่อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	บุคลากรมีการชี้แจงเกี่ยวกับ ทิศทางในการดำเนินงานของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	บุคลากรมีการเปิดโอกาสให้ชุมชน แสดงความคิดเห็นและมีการให้ ข้อมูลข่าวสารของชุมชน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	บุคลากรมีการออกเยี่ยมเด็ก เมื่อ เกิดโรคระบาด หรือขาดเรียนนาน ผิดปรกติ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย							
1	บุคลากรมีการช่วยกันพัฒนา ชุมชนโดยการสร้างเครือข่ายการ พัฒนาเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการ ประเมินติดตามผลการดำเนินงาน ในลักษณะไตรภาค	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	บุคลากรมีการประชาสัมพันธ์และ ประสานงานการดำเนินงานให้ทุก ระดับได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัด แข่งขันทักษะทางวิชาการของเด็ก ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				ค่า IOC	แปรรผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
5	ผู้ดูแลเด็กมีการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	บุคลากรมีการประกวดห้องเรียนระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	บุคลากรมีผลิตสื่อนวัตกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระดับอำเภอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแข่งขันกีฬาสำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในเครือข่าย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดแข่งขันกีฬาเด็กระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับอำเภอ และระดับจังหวัด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	จันทร์สุดา ทราयหมอ
วัน เดือน ปี เกิด	23 มีนาคม 2524
สถานที่เกิด	เชียงราย
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2553 คบ.(การศึกษาปฐมวัย), มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, เชียงราย
ที่อยู่ปัจจุบัน	53/1 หมู่ 1 ต.ป่าตึง อ.แม่จัน จ.เชียงราย 57110
ผลงานตีพิมพ์	จันทร์สุดา ทราयหมอ และสุนทร คล้ายอ่ำ (ผู้บรรยาย). (8 มิถุนายน 2562). การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. ในการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 5 (หน้า 399-408). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

